



IMMIGRACIÓ SUBSAHARIANA

Aproximació al món
migratori subsaharià

Judith Otero Mañas
Treball de Recerca 2016-2017
Tutora: Carme Villanueva

*Agraeixo l'ajuda a la meva tutora
per guiar-me, i als meus pares:
gràcies per confiar en mi.*

*“No hi ha camí fàcil cap a la llibertat, i molts de nosaltres hem de passar pel vall
d'ombres de la mort, una i altra vegada, abans d'arribar al cim dels nostres
desigs.” Nelson Mandela.*

ÍNDIX

0. Introducció.....	5
I. MARC TEÒRIC.....	8
1. Introducció a la migració i significat del concepte.....	9
2. Migració.....	11
2.1 Causes de les migracions.....	11
2.2 Tipus de migracions.....	13
2.3 Migració actual a Europa.....	14
2.4 Rutes de les migracions cap a Europa.....	16
2.5 Migració actual a Espanya i Catalunya.....	18
3. La immigració subsahariana.....	21
3.1 Introducció a l'Àfrica Subsahariana.....	21
3.2 Causes de la immigració subsahariana.....	24
3.3. Conseqüències de la immigració.....	31
3.4 Rutes cap als diferents països.....	35
3.4.1 Les màfies.....	38
3.5 Barreres d'entrada envers els immigrants.....	41
3.6 Llei d'estrangeria.....	45
3.6.1 Residència.....	46
3.7 Deportacions.....	49
3.7.1 CIE.....	51

3.8 Immigració subsahariana a Catalunya.....	54
3.8.1 Anàlisi de la immigració a Granollers.....	56
4. Anàlisi de les condicions laborals i vitals.....	57
4.1 Habitatge.....	57
4.1.1 Desmitificant mites.....	57
4.2 Treball.....	59
4.2.1 Desmitificant mites.....	61
4.3 Educació en els centres escolars.....	62
4.3.1 Desmitificant mites.....	63
4.4 Sanitat.....	64
4.4.1 Desmitificant mites.....	64
5. Síndrome d'Ulisses.....	66
6. Racisme i Xenofòbia.....	68
6.1 Racisme a la publicitat.....	69
7. Últimes notícies sobre la immigració subsahariana.....	74
 II. MARC PRÀCTIC.....	 76
8. Treball de camps: anàlisi dels resultats.....	77
8.1 Enquesta als ciutadans autòctons.....	77
8.2 Entrevista a SOS Racisme Catalunya.....	84
8.3 Entrevistes a immigrants subsaharians.....	94
9. Conclusions.....	96

10. Agraïments.....	100
11. Glossari.....	101
12. Bibliografia.....	102
III. ANNEXOS.....	1
▪ Annex 1.....	2
▪ Annex 2.....	4
▪ Annex 3.....	29

0. INTRODUCCIÓ

Un treball de recerca, tal i com el seu nom indica, suposa moltes hores de dedicació. Per això, a part de triar un tema que, a més d'obligar-te a buscar informació, seleccionar-la i donar-li forma, t'aporti nous coneixements, et permeti un enriquiment personal i t'obligui a superar dificultats i a trobar solucions als problemes que es poden presentar mentre s'està fent el treball. Per això, començo aquest treball de recerca amb la intenció d'endinsar-me en la investigació sobre la immigració subsahariana a Catalunya; aprofundint en l'anàlisi de les poblacions del meu entorn, com seria Granollers.

He escollit aquest treball pels següents **motius**. En primer lloc, a l'hora de decidir el tema a estudiar tenia clar que tractaria algun tema d'actualitat, és a dir, un tema que estigués present a la nostra societat. Per aquesta raó, vaig decidir investigar sobre com és la migració al segle XXI al nostre país. Més concretament, estudiar com és la immigració subsahariana des que els individus abandonen el seu país natal fins que aconsegueixen arribar a Espanya, com és la seva vida a Catalunya, com la població autòctona els tracta i els valora, etc. Un dels altres motius és conèixer fins a quin nivell de transparència arriben els mitjans de comunicació. Més concretament, a través d'una actitud crítica, saber si tota aquella informació que expliquen és veritable o no.

Aquest treball es dividirà en tres parts. La primera, està formada per una base de fonaments teòrics. En aquest es començarà des de la part més general, tot explicant què és i quines són les causes de la migració, fins la més específica, tot coneixent com és la immigració subsahariana a Catalunya i com és concretament a Granollers. Tot seguit, a la segona part, hi haurà el treball de camp. En aquest bloc, es realitzaran una sèrie d'entrevistes a la presidenta de SOS Racisme Catalunya, a immigrants subsaharians, enquestes a la població autòctona, etc. Per últim, hi haurà els annexos on es pot trobar informació addicional. Simultàniament, m'agradaria donar resposta a preguntes com: *“Per què apareix la migració?”*, *“És realment un dels fenòmens més importants del segle XX i XXI?”*, *“Quines són les ajudes socials i econòmiques que reben els immigrants?”* *“Com es senten aquests immigrants tractats per la població autòctona?”*...

L'objectiu principal del treball és ampliar de manera objectiva i contrastable tota aquella informació relacionada amb el procés migratori. En primer lloc, una de les finalitats es veure quines són tant les facilitats com les dificultats que té una persona immigrant des del moment que decideix abandonar el seu país d'origen fins que arriba a un altre. També, un dels propòsits és comprovar si tota la informació que ens proporcionen els mitjans de comunicació és real, o només és una petita part de tota la informació disponible. Així mateix, un altre objectiu és conèixer quina és la percepció que tenen els ciutadans catalans dels immigrants, tot tractant el racisme i la xenofòbia. Per últim, és important destacar que una de les coses més importants és apropar-nos als immigrants per tal de conèixer, de manera directa i propera, les diferents situacions que han viscut.

Vaig escollir aquest tema perquè considero que, a vegades, es parla dels immigrants subsaharians amb llunyania i desconeixement. Dia rere dia, tothom escolta en els diferents mitjans de comunicació informació relacionada amb aquest fenomen. Encara això, penso que són molt poques les persones que realment coneixen el seu funcionament. És a dir, saben exactament quines són les causes de la immigració? Saben en quines condicions viuen? Saben quines ajudes tenen els immigrants? Per tant, a través del treball teòric i de camp, podré donar resposta a aquestes preguntes.

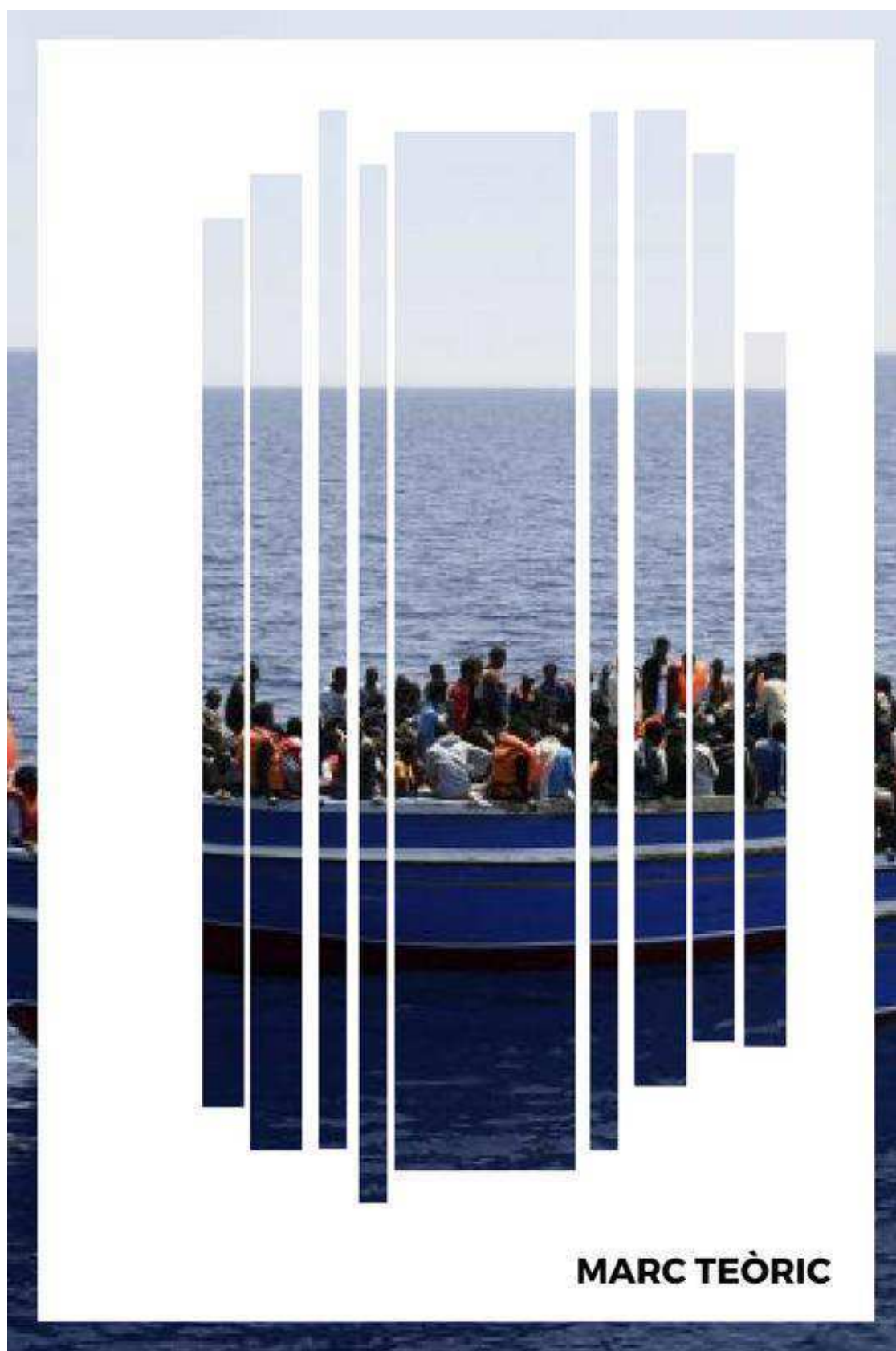
Una de les meves fonts de recerca per obtenir tota aquesta informació seran els mitjans de comunicació com ara la premsa, les pàgines web i algunes conferències realitzades per especialistes. De la mateix manera, establiré contacte amb immigrants per tal que m'expliquin la seva pròpia experiència. Per tant, la **metodologia** a utilitzar es basarà especialment a buscar informació a Internet, a llibres actualitzats, contactar amb persones especialitzades en el món migratori i analitzar en primera persona les experiències dels immigrants subsaharians.

Les **limitacions** que crec trobar en la meua recerca seran que potser els mitjans de comunicació només exposen una informació parcial. Així doncs, per evitar això, hauré de fer entrevistes amb l'objectiu que les organitzacions i els immigrants m'expliquin com és la situació real.

Avui dia parteixo de la **hipòtesi** que el grau d'immigració subsahariana que hi ha a Catalunya és molt elevat i aquest s'ha convertit en uns dels fenòmens més rellevants del segle XXI. Des del meu punt de vista, crec que són moltes les barreres i dificultats amb les que es troba una persona que vol arribar fins aquí. Considero que la solució a aquest problema està a mans del poble i dels govern: del poble, perquè ells són persones com nosaltres i hem de lluitar per tal que tinguin els mateixos drets, i dels governs, perquè ells haurien de ser els primers en proporcionar els mitjans necessaris per arribar fins al país en unes condicions adequades i una vegada aquí, ajudar-los amb els tràmits legals (residència)

El treball requereix un llenguatge tècnic, per tant totes aquelles paraules acompanyades d'un asterisc (*), estaran explicades detalladament al glossari.

Espero poder donar resposta a totes aquestes preguntes al finalitzar el treball, així com haver complert tots els objectius esmentats.



1.INTRODUCCIÓ A LA MIGRACIÓ I SIGNIFICAT DEL CONCEPTE

Les migracions són tan antigues com la humanitat i apareixen en les relacions més remotes de totes les societats. No obstant això, aquest fenomen no havia estat un tema d'estudi important per a l'economia, la geografia ni la sociologia fins a finals del segle XIX.

Durant molts segles, els individus s'havien desplaçat de manera regular cap als diferents països, sense que la migració fos un punt rellevant pels Estats. Aquesta situació canvià dràsticament a partir de finals del segle XIX i principis del segle XX, quan es van començar a produir moviments massius de població entre els diferents territoris.

Abans d'endinsar-nos en el complex món migratori, cal conèixer l'origen etimològic de la paraula “*migració*”. Aquest terme està format pels components lèxics “*migrare*”, que vol dir canviar de residència, i pel sufix –*ció*, el qual vol dir efecte. Per tant, aquest terme està format per arrels llatines que signifiquen “acció i efecte de migrar”.

Avui dia són innumerables les definicions que s'han proposat per caracteritzar la migració. A continuació es citen algunes de les més destacades:

- Segons la **Reial Acadèmia Espanyola** (RAE), migració és el desplaçament geogràfic d'individus o grups, generalment per causes econòmiques o socials.
- Segons la **Organització Internacional per les Migracions** (OIM), migració és el terme genèric que s'utilitza per descriure un moviment de persones en què s'observa la coacció, incloent l'amenaça a la vida i la seva subsistència, bé sigui per causes naturals o humanes.
- Segons **Aida Ruiz García**, considerada una important analista del segle XXI, va dir que: “*Per migració entenem el desplaçament de persones que tenen com a objectiu un canvi de residència, travessant qualsevol límit geogràfic que generalment es tracta d'una divisió político-administrativa*”¹

¹ Ruiz García, Aida (2002). *Migración oaxaqueña, una aproximación a la realidad*, p. 19

- Segons l'antropòleg social **Eduardo Sandoval**, migració fa referència a “*La mobilitat geogràfica de persones, -de manera individual o en grup-, que es desplacen a una habitat diferent a la seva quotidianitat*”²

Així doncs, la migració es pot definir com el **moviment que es produeix quan un grup social realitza un desplaçament a través d'un espai geogràfic, ja sigui a una altra àrea del mateix país o a un altre Estat, amb l'objectiu de poder millorar la seva qualitat de vida.**

Conseqüentment, aquest moviment comporta uns altres dos fenòmens. Per una banda, hi ha l'**emigració**, que és aquell moviment migratori que suposa la sortida d'un individu o d'un grup de persones del seu país, regió o localitat d'origen per establir-se en un altre de nou. En canvi, la **immigració** és aquell fenomen social que suposa l'arribada a un país d'un individu amb l'objectiu de millor les seves oportunitats a nivell personal. “*Tot desplaçament és una emigració respecte la zona d'origen i una immigració respecte el destí*”³. Per tant, aquests dos tipus de desplaçaments estan íntegrament relacionats ja que qualsevol persona és emigrant i immigrant alhora. És a dir, l'individu quan abandona el seu país natal tindrà el rol d'emigrant, però quan s'instal·la en un de nou, en tindrà el d'immigrant.

² Sandoval Forero, Eduardo (1993). *Migración e identidad: experiencia del exilio*. Toluca: Facultad de Ciencias Políticas y Administración Pública, Universidad Autónoma del Estado de México, p. 25

³ Manuales sobre métodos de cálculo de la población. (1972). Manual IV. *Métodos de medición de la migración interna*. Nova York: Nacions Unides, Departament d'Assumptes Econòmics i Socials, p. 3

2. MIGRACIÓ

2.1 CAUSES DE LES MIGRACIONS

Un món on la globalització i els mitjans de comunicació dominen els sistemes econòmics, polítics, socials i culturals dels països, afavoreixen els desplaçaments de persones. Segons els estudis, en gran part, les migracions són conseqüència de la distribució desigual de la riquesa i del poder del món. Encara aquestes idees oposades, no hi ha dubte que els fluxos migratoris han adquirit en les últimes dècades unes proporcions mai vistes anteriorment. Per tant, les causes per les quals una persona té la necessitat de deixar el seu país d'origen són d'allò més variades i complexes.

Primerament, hi ha les **causes socioeconòmiques**, les quals han suposat una de les principals raons de les migracions. La superpoblació en determinants països del món, la gran majoria subdesenvolupats, ha provocat que l'escassetat de recursos no permeti la igualtat d'oportunitats en tots els ciutadans. Per tant, la manca de feina i la pobresa extrema provoca que no hi hagi un nivell mínim de benestar, impulsant a una part dels habitants a abandonar el seu país natal a la recerca de noves oportunitats.

Així mateix, un altre dels principals motius són per **causes polítiques**. Els exiliats* marxen del seu país ja que són perseguits per la seva ideologia política, religió o origen ètnic. Un bon exemple és l'exili republicà que es produí després de la Guerra Civil Espanyola fugint de la persecució del Govern Franquista.

Les **causes bèl·liques** cada vegada són més freqüents en les migracions. Són migracions forçades ja que s'ha de fugir dels enfrontaments, de l'extermini i de la persecució d'un país o de l'exèrcit vencedor. Un exemple actual és la Guerra Civil de Síria, que ha provocat milers de morts i que altres milers de persones estiguin buscant refugi a altres països europeus per fugir del conflicte, iniciat l'any 2011.

Tanmateix, un dels motius que en un futur tindrà conseqüències molt més greus són aquells desplaçaments per **causes mediambientals**. Al llarg de la història s'han produït fenòmens naturals devastadors, que han arrasat ciutats senceres i han produït milers de morts. Però en aquests darrers anys l'escalfament del planeta ha suposat majors períodes de sequera, que han contribuït a un major nombre d'incendis, de desforestació, etc. A més a més, l'increment de la població en determinades zones geogràfiques molt precàries, han estat altres factors pels quals s'ha desplaçat un nombre més gran de persones.

Finalment, les raons socials i culturals és un factor determinant a l'hora de decidir a quin país es vol emigrar. La cultura, com pot ser la religió, la llengua, les tradicions, entre d'altres, són aspectes a tenir en compte a l'hora de prendre la decisió final.

2.2 TIPUS DE MIGRACIONS

Les migracions poden ser de diversos tipus segons quines siguin les causes i conseqüències que motiven aquest fet.

Segons la voluntat, es troben les **migracions forçades** i les **migracions voluntàries**. En les forçades l'individu es veu obligat a deixar el seu país d'origen per la seva pròpia seguretat, a causa de la presència d'un conflicte bèl·lic al seu país o d'un desastre natural. En canvi, les voluntàries són aquelles decisions preses pel ciutadà sense cap tipus de pressió amb l'objectiu de millorar la seva qualitat de vida.

A continuació, segons el destí, hi ha les **migracions internacionals** i les **nacionals**. Les primeres són aquells desplaçaments en que els individus es traslladen a fora de les fronteres del país en el que es troben. Pel contrari, els moviments nacionals es realitzen dins de les mateixes fronteres del país.

Tanmateix, segons el temps hi ha les **temporals** i les **definitives**. En el primer cas l'immigrant s'instal·la en un país per un període de temps determinat. Contràriament, en les migracions definitives el ciutadà es trasllada a una altra regió de manera permanent, sense cap intenció de retornar al país d'origen.

Per últim, les migracions es classifiquen segons el **flux migratori**. Per una banda hi ha els fluxos entre països poc desenvolupats, que es produeixen quan els ciutadans d'un país amb poc recursos s'instal·len en un altre fora de les seves fronteres, però que presenten les mateixes condicions de vida. D'altra banda, hi ha els fluxos migratoris entre països desenvolupats, que són aquells moviments internacionals i totes dues regions tenen condicions de vida molt similars.

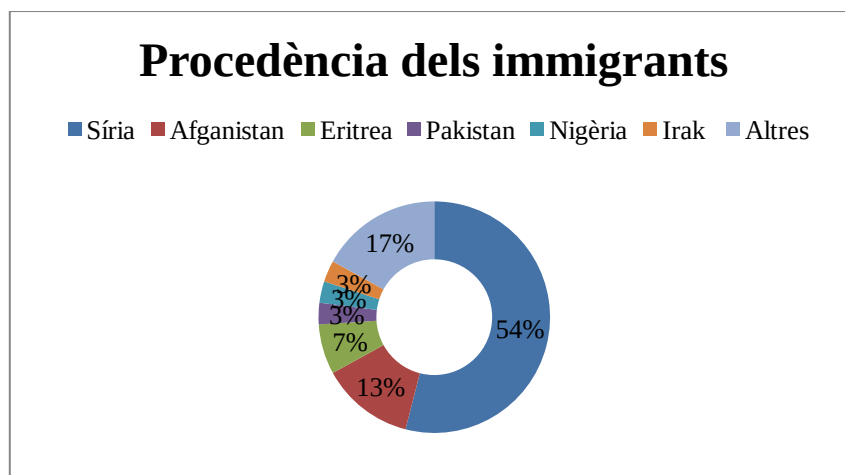
2.3 MIGRACIÓ ACTUAL A EUROPA

Les migracions són tan antigues com la humanitat i apareixen en les relacions més remotes de totes les religions i cultures que existeixen. Encara això, la seva importància ha augmentat en els darrers 150 anys a causa dels canvis socials, econòmics, demogràfics i polítics que s'han donat en els diferents territoris. En aquests últims anys, la immigració havia anat augmentat de manera estable en els diferents territoris de la Unió Europea però des del 2015, ha experimentat el seu màxim creixement com a conseqüència de la crisi dels refugiats.

L'augment de refugiats* que intenten fugir de les Guerres i altres immigrants que, en menor mesura, intenten buscar una vida millor ha generat una crisi migratòria a Europa. Segons la OIM, el passat 2015 van entrar un total de 1.005.504 immigrants a Europa, respecte els 216.000 que van arribar al 2014. Per aquesta raó, es tracta de la major crisi migratòria que pateix Europa, després de la Segona Guerra Mundial. Aquesta crisi va sorgir com a conseqüència de l'augment d'immigrants i refugiats, sobretot sirians, que intenten arribar als Estats membres de la Unió Europea a través del Mar Mediterrani i pel sud-est d'Europa. Aquests moviments es donen, majoritàriament, com a conseqüència dels conflictes bèl·lics i de les violacions dels drets humans.

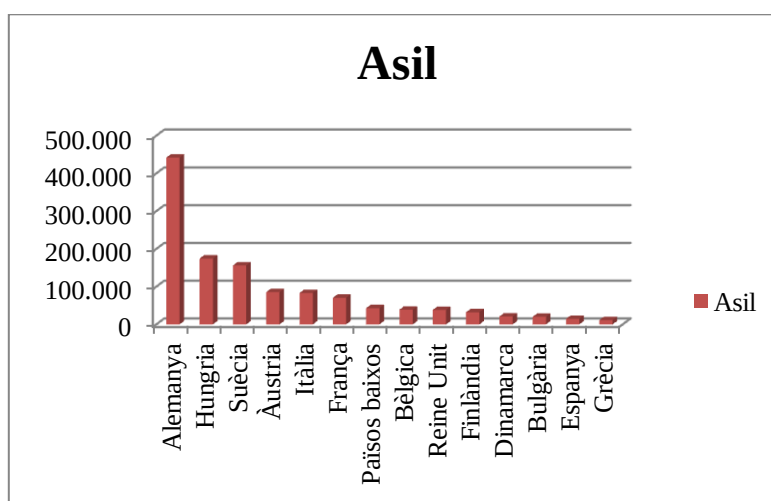
La gran majoria d'immigrants i refugiats, segons dades de la OIM del 2015, procedeixen de Síria (54%), els quals intenten fugir de la guerra. Diverses organitzacions han assegurat que aquest conflicte és la principal font d'intent d'immigració a la Unió Europea. Així mateix, els afganesos s'han convertit en el segon país amb el nombre més gran d'immigrants cap als països europeus (13%).

No obstant això, també hi ha un gran nombre d'individus procedents de l'Àfrica subsahariana que abandonen el seu país per marxar cap als països europeus. Entre els més destacats es troben Eritrea (7%), amb un dels règims més opressors del món, i Nigèria (3%). També, Irak (3%) i Pakistan (3%) es troben entre les principals nacionalitats que arriben a Europa a través del Mediterrani. L'altre 17% d'immigrants ho representen aquells immigrants procedents d'altres països com Somàlia, Gambia, Marroc, Bhutan, Sri Lanka i Bangladesh.



Dades extrems de la OIM al 2015

L'augment d'aquests nous habitants a Europa s'ha traslladat a un increment en les sol·licituds d'asil. Segons Eurostat⁴ la Unió Europea va registrar 1.255.640 de sol·licituds d'asil al 2015, respecte les 502.680 que va rebre al 2014. Encara aquestes elevades xifres, només van ser aprovades el 35% de les sol·licituds totals. Alemanya, juntament amb Hongria, Suècia i Àustria, són els quatre països que van rebre més sol·licituds d'asil. En canvi, Espanya es troba en el tretzè lloc respecte els vint-i-vuit⁵ països de la Unió Europea, amb un total de 14.600 sol·licituds.



Dades extrems d'Eurostat al 2015

⁴ Eurostat és la oficina estadística de la Comissió Europea que s'encarrega de produir dades econòmiques, socials, agrícoles, d'empreses, etc sobre la Unió Europea.

⁵ Fins el moment, la Unió Europea està formada per 28 països. No obstant això, cal destacar que el Regne Unit està en procés de sortida de la UE (*Brexit*).

2.4 RUTES DE LES MIGRACIONS CAP A EUROPA

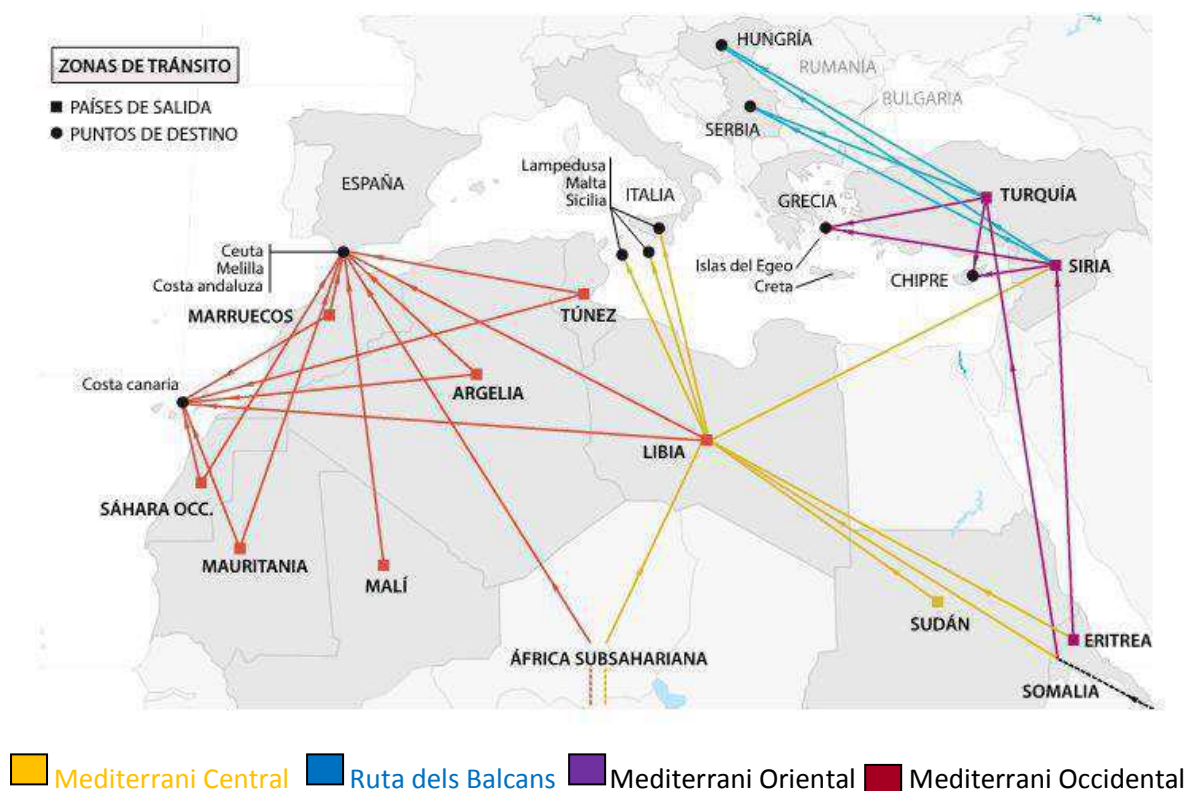
La pitjor crisi migratòria d'Europa des de la Segona Guerra Mundial ha desbordat a Occident i a països com Alemanya, Hongria, Polònia, entre d'altres. Aquest fet ha provocat que milions d'immigrants il·legals, procedents majoritàriament de Síria, Iraq, Afganistan o Àfrica Subsahariana, es desplacin constantment cap a Europa. Aquest fet ha deixat marcat en el mapa europeu les diverses rutes a través de les quals arriben els immigrants.

Les rutes poden variar i depenen de múltiples factors, és a dir, segons la vulnerabilitat de les fronteres, dels canvis de legalitat dels països, dels controls policials, etc. Així mateix, les rutes són establertes per les màfies i traficants els quals, a falta d'una regularització i control per part dels Estats, estableixen els camins, proporcionen els mitjans i cobren tarifes per aquests serveis.

Les principals rutes a través de les quals immigrants i refugiats arriben fins a Europa són, principalment, quatre.

- **Mediterrani central.** Aquesta ruta és utilitzada pels immigrants i refugiats que volen arribar fins a Itàlia, més concretament a l'illa de Lampedusa, Malta, i/o Sicília. Al 2015 van arribar 170.816 immigrants per aquest camí, els quals procedien principalment de Líbia, Síria, Sudan, Somàlia, Eritrea i Àfrica Subsahariana.
- **Mediterrani oriental.** Aquesta ruta és utilitzada pels immigrants i refugiats que volen arribar fins a Grècia i Xipre. Al 2015 van arribar 132.240 immigrants per aquest camí, els quals venien de Turquia, Síria, Eritrea i Somàlia.
- **Ruta dels Balcans.** La ruta dels Balcans s'ha convertit en els últims anys en una de les entrades terrestres amb major influència. Aquesta ruta ha experimentat un gran increment en els darrers mesos ja que en 2015 van entrar 102.342 immigrants, respecte els 43.360 que ho van fer al 2014. Aquest és el camí que trien els turcs i els sirians per arribar fins a Hongria i/o Sèrbia.

- **Mediterrani occidental.** Aquesta ruta és utilitzada pels immigrants i refugiats que volen arribar fins a la Península Ibèrica, més exactament a Ceuta, Melilla i a la costa andalusa per continuar el seu camí cap al cor d'Europa.



Principals rutes dels immigrants cap a Europa.⁶

Els immigrants africans que han de fer la ruta del Mediterrani Central o la ruta del Mediterrani Occidental poden estar mesos, inclús anys, per aconseguir arribar fins a Líbia, pas obligatori per arribar fins les costes italianes o espanyoles. En aquí hi ha les embarcacions il·legals que ofereixen els traficants. La gran majoria són enganyats, és a dir, esperen trobar-se un vaixell però acaba sent tot el contrari, una llanxa amb més de 100 persones a bord. Aquets fet implica que més de la meitat d'immigrants pateixin un naufragi i no aconsegueixin arribar fins al seu destí.

⁶ Font: <https://wigrb.files.wordpress.com/2015/07/14382876626371.jpg>

2.5 MIGRACIÓ ACTUAL A ESPANYA I CATALUNYA

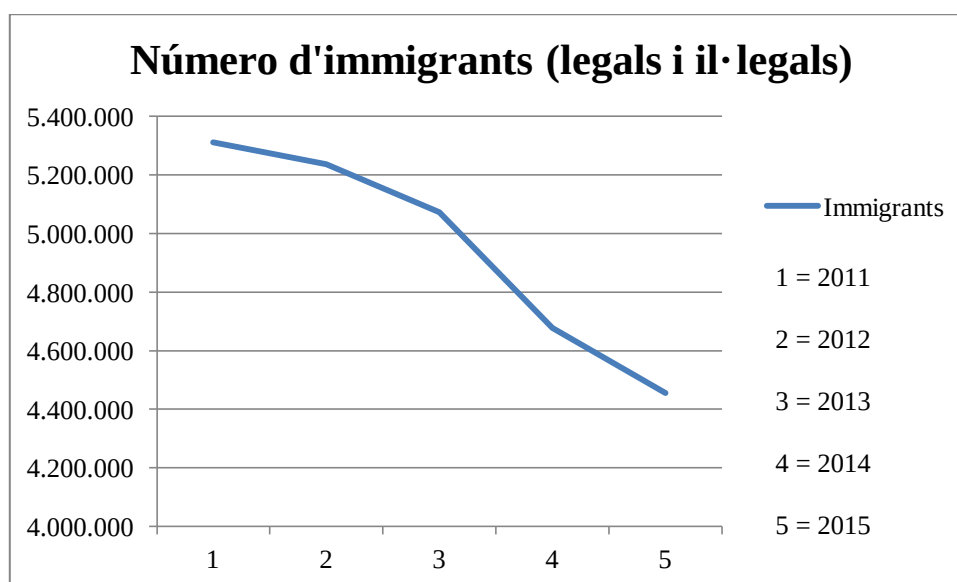
La immigració a Espanya ha estat des de fa dècades un fenomen de gran importància a nivells demogràfics i econòmics.

A nivell històric, els moviments migratoris espanyols van estar protagonitzats per les colonitzacions cap a Amèrica fins a la independència de les colònies americanes, a les primeres dècades del segle XIX. Posteriorment, el flux migratori cap als països independents també va ser important, fins i tot durant el segle XX, com per exemple les migracions cap a Argentina, Veneçuela, Uruguai, entre d'altres. En la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) va tenir lloc la primera gran emigració forçada d'espanyols cap a països d'Europa i d'Amèrica Llatina com Mèxic, és a dir, es va produir l'exili republicà⁷. Així mateix, el territori espanyol al segle XIX havia estat un país emissor d'emigrants. També, durant una part del segle XX i especialment fins a la dècada dels anys setanta ja que era un dels països menys desenvolupats econòmicament a nivell europeu. Per tant, aquest fet provocà que milers d'espanyols marxessin cap a Europa a la recerca de territoris més desenvolupats industrialment i econòmicament.

Tot i això, a partir de l'any 1980 fins el 2008 Espanya va passar a ser un país receptor d'immigrants. Aquest canvi es produí com a conseqüència de les millores tecnològiques, socials i econòmiques del país. Així mateix, un dels factors principals que va potenciar aquest fenomen va ser el canvi social que es va fer a Espanya amb la transició cap a la democràcia. També, la entrada a la Unió Europea i les noves polítiques migratòries va provocar que augmentes el saldo migratori. No obstant això, des que el 2008 va començar la crisi econòmica, l'Estat va reduir el número d'immigrants.

⁷ L'exili republicà d'Espanyol és conegut com el desplaçament dels ciutadans de l'Estat Espanyol que van haver de fugir d'aquest territori com a conseqüència de la Guerra Civil Espanyola i de la Postguerra. Es calcula que al final de la Guerra, aproximadament, uns 500.000 espanyols s'havien exiliat a França, el que representa més del 2% de la població total.

L'any 2011 la immigració estava en el seu punt màxim ja que l'INE⁸ va afirmar que a l'Estat Espanyol havia rebut al llarg d'aquests anys un total de 5.312.441 immigrants (legals i il·legals). No obstant això, aquestes dades van començar a disminuir amb l'inici de la crisi econòmica. A partir d'aquest moment, al 2012 van entrar 76.411 immigrants menys respecte el 2011; al 2013 -163.350 immigrants respecte el 2012; al 2014 -395.621 immigrants respecte el 2013; al 2015 -225.526 respecte el 2014. Per tant, com al 2015 343.614 persones van establir la seva residència a Espanya i 352.003 persones van abandonar Espanya, el saldo migratori* és negatiu amb -8.389 d'immigrants.



Dades extretes de l'INE durant el 2011-2015.⁹

Com podem observar a la gràfica, en aquests darrers anys s'ha produït un descens del número d'immigrants que venen a Espanya. Al 2011, com s'ha dit anteriorment, la immigració estava en el seu punt màxim però a causa de la crisi econòmica va començar a disminuir. Més exactament, en dades del 2011 a l'Estat Espanyol hi havia un total de 5.312.441 immigrants legals i il·legals en canvi, al 2015 hi havia 4.454.533. Per tant, en cinc anys la població d'immigrants va disminuir quasi en un milió de persones.

⁸ L'INE és l' Institut Nacional d'Estadística que, entre d'altres funcions, realitza estadístiques sobre migracions.

⁹ Font: http://www.ine.es/inebmenu/mnu_migrac.htm

Així mateix, encara que la immigració ha experimentat una disminució important en aquests darrers anys, la població immigrant a Espanya segueix sent d'allò més variada en quant a procedència. Entre els principals col·lectius es troben els romanesos, amb el 16% respecte el total d'immigrants, seguit pels marroquins amb el 15% respectivament.

La Comunitat de Madrid, les Illes Canàries, les Illes Balears, Ceuta i Catalunya van ser les comunitats autònomes que van rebre el número més gran d'immigrants al 2015. En canvi, la Comunitat Valenciana, Aragó i la Regió de Murcia van presentar dades molt desfavorables ja que eren els territoris amb menys immigrants.

La immigració es concentra en aquelles regions amb més dinamisme econòmic i per tant, en aquelles zones on hi hagi més manca de mà d'obra. Per aquesta raó, al 2015 Catalunya es trobava en la tercera posició de les comunitats autònomes que més immigrants rebien. El territori català va registrar un total de 1.089.214 immigrants. Així mateix, entre els principals col·lectius d'immigrants legals que viuen a Catalunya i que per tant, estan inscrits a la Seguretat Social, el més nombrós continua sent el marroquí.

3. LA IMMIGRACIÓ SUBSAHARIANA

3.1 INTRODUCCIÓ A L'ÀFRICA SUBSAHARIANA

El continent africà segueix sent un lloc d'inestabilitat política i de conflictes socials i bèl·lics. Això provoca que grans quantitats de persones busquin protecció i seguretat fora del seu país d'origen. Un dels principals destins ha estat Europa.

Com s'ha pogut veure al llarg del treball, Espanya ha estat un país receptor d'immigrants. Fins a la dècada dels noranta, la gran majoria d'immigrants que arribaven a Espanya eren marroquins, però a partir d'aquest segle la immigració procedent de l'Àfrica Subsahariana va augmentar. A partir dels anys noranta va començar a arribar a Melilla els primers fluxos migratoris procedents del sud del Sàhara; concretament, al 1998 ja hi havia 36.000 immigrants subsaharians. No obstant això, al voltant del segle XX es va produir la primera gran arribada d'immigrants subsaharians i amb això a les últimes dècades, el seu accés al mercat laboral espanyol en el sector de la agricultura, de la construcció i dels sector terciari.

L'Àfrica Subsahariana fa referència a aquells països del continent africà que no delimiten amb el Mar Mediterrani, és a dir, tots aquells estats situats al sud del



desert del Sàhara. Així mateix, aquest territori també es conegut com la Àfrica Negre¹⁰ ja que el 90% dels seus habitants tenen la pell obscura. Aquest territori té una superfície de 24.521.000 km² repartida entre els 47 països que la conformen, el que suposa el 80% del territori africà. La densitat demogràfica mitjana és de 32hab/km².

Mapa polític de l'Àfrica Subsahariana ¹¹

¹⁰ Aquest territori és conegut com l'Àfrica Negre. En l'actualitat, els Estats segueixen utilitzen aquest terme, encara que moltes ONG estan intentant eliminar aquest nom ja que consideren que la paraula "negre" té connotacions negatives.

¹¹ Font: https://1.bp.blogspot.com/_13id0JczKt4/S8NfScieP8I/AAAAAAAAANI/RD7rzYXr3L8/s640/mapa_da_africa_subsaariana-2.png

Com ja s'ha indicat anteriorment, Àfrica està formada per 47 països, que es poden agrupar en Àfrica Central, Àfrica Oriental, Àfrica Austral, Àfrica Occidental i les nacions insulars africanes, que són l'illa de Cap Verd, Comores, Maurici, Madagascar, Santo Tomé i Príncep i Seychelles.

Àfrica Subsahariana es considera el punt d'origen de la humanitat. Les restes fòssils més antigues del procés d'hominització es van trobar en aquest continent. Per aquesta raó, els experts consideren que els primer homínids van sorgir en aquestes terres i amb els pas del temps, es van estendre a la resta del Planeta. Els arqueòlegs i historiadors expliquen que en diferents períodes històrics en van desenvolupar civilitzacions molt importants com la de l'Antic Egipte.

Fins al segle XVII, Àfrica estava formada per un gran conjunt de civilitzacions i ètnies diferents, cadascuna amb les seves pròpies tradicions, llengua, cultura, etc. Tot això canvià quan a mitjans del segle XVI es va produir la colonització Europea on el principal objectiu era promoure el tràfic d'esclaus. Entre els segles XVI i XVII, milions d'africans van ser traslladats forçosament a Amèrica per treballar en les plantacions de cotó, de sucre, de tabac i de cacau.

Al segle XIX, es va produir l'imperialisme, el que va significar la colonització i la partició d'Àfrica entre les potències europees. Això es va dur a terme a través de la *Conferència de Berlín*, que va ser una conferència organitzada pel canceller alemany Bismark davant els conflictes que estaven sorgint pels interessos contraposats que tenien les potències europees pel domini del territori africà. Com a conseqüència d'aquest fet, durant més de 600 anys els africans van estar sotmesos a una dura colonització. Així mateix, això provocà la submissió militar de milions d'africans, el maltractament de la població autòctona i la explotació dels recursos naturals del continent. A partir de la segona Guerra Mundial, aquests territoris van començar a fer el procés cap a la independència ja que fins el moment Àfrica només tenia quatre països independents: Libèria, Egipte, Etiòpia i Sud-àfrica. Actualment, Àfrica és un dels continents més pobres del món, principalment, pel gran espoli produït pels europeus.

Un tret característic d'aquesta regió és la gran riquesa que posseeix en jaciments de petroli i mines d'or, estany, coltan i diamants, entre d'altres. Tanmateix, té una gran quantitat de recursos energètics com l'energia solar, eòlica, fluvial i de biocombustibles. No obstant això, des de la perspectiva del desenvolupament econòmic, continua sent la zona més pobre del planeta. Encara aquesta extrema pobresa, el territori té un dels índexs de creixement demogràfic més elevat del món. Es calcula que les dones poden tenir com a mitjana fins a sis fills.

A l'Àfrica Subsahariana hi ha més de 500 grups ètnics. Encara això, les tres principals religions són la cristiana, la musulmana i els adeptes a les religions tradicionals. Per això, la majoria dels africans practiquen religions animistes. Principalment, la seva creença es basa en la existència d'una força vital present en tots els ésser animats, i que mantenen una interrelació entre el món dels vius i la dels morts. Així mateix, també creuen que es pot interactuar directament amb els esperits i que l'ànima de les persones pot ser abandonada pel cos durant els somnis.

En aquest espai es produeixen més de la meitat de tots els conflictes armats que es produeixen en tot el món. Les guerres civils han deixat més d'un milió de morts a l'any i una gran llista de ciutats totalment destruïdes pels bombardejos. Tanmateix, més de 180 milions de persones pateixen desnutrició crònica. La falta de recursos i d'instal·lacions mèdiques fa que resulti impossible tractar aquestes malalties. La principal causa de defunció a l'Àfrica Subsahariana continua sent la SIDA (VIH). Més exactament, 26 milions de persones a l'Àfrica estan infectades per aquesta malaltia, el que suposa el 60% respecte totes les persones infectades.

En relació a l'Educació, més de la meitat de nens no van a l'escola. Segons dades d'UNICEF i UNESCO, més de 30 milions de nens en edat d'anar a l'escola primària es troben fora d'aquesta. Dos terços d'aquests infants es troben a l'Àfrica Central i a l'Àfrica Occidental.

“En Àfrica Central i Occidental 1 de cada 5 nens en edat escolar mai entraran a una classe”¹²

¹² Manuel Fontaine, Director Regional d'UNICEF a l'Àfrica Occidental i Central

3.2 CAUSES DE LA IMMIGRACIÓ SUBSAHARIANA

Els processos migratoris són inherents a l'espècie humana ja que aquests neixen com a resposta de l'instint de supervivència. Les causes per les quals les persones decideixen emigrar són d'allò més diverses, i van des de l'escala global fins a motius més personals.

(1) Causes econòmiques

La pobresa o el subdesenvolupament del continent des de fa dècades fa que sigui fonamental per comprendre per què es produeixen grans moviments migratoris des d'Àfrica.

a) Explotació de recursos naturals.

Avui dia el continent africà pateix una situació paradoxal. Encara que el continent es troba immers en una profunda crisi econòmica i la gran majoria dels seus habitants viuen a la pobresa, Àfrica es podria considerar un dels continents més rics del món.



*Africans extraient coltan a les mines.*¹³

En el subsòl africà es troba la tercera part de les reserves mundials de minerals, la gran majoria d'aquestes al sud del desert del Sàhara. Més concretament, el continent disposa del 97% de reserves mundials de crom, del 90% de les de coltan, del 57% de les d'or, del 60% de les de diamants, del 14% de les de petroli, entre d'altres. La explotació i comercialització d'aquests recursos està dominada per grans multinacionals, amb la

¹³ Font: http://catedrapsyd.unizar.es/archivos/documentacion/africa_subsah_revista_aeronautica.pdf

col·laboració de les autoritats locals. La majoria de vegades, els guanys no són destinats per la millora del país sinó que s'utilitzen com a benefici propi.

“Encara que Àfrica es trobi en una profunda crisi econòmica i la pobresa sigui immensa, els seus polítics han acumulat una riquesa enorme.”¹⁴

Un clar exemple d'aquesta explotació és amb el mercat del coltan. Aquest mineral tan cotitzat permet complir un dels somnis occidentals: amb ell, les bateries dels mòbils tenen molta més resistència. Aquest fet ha provocat que gran multinacionals, com Nokia, Sony, Intel, entre altres, s'hagin desplaçat fins a terres africanes per aconseguir aquest mineral. Les grans marques van començar la batalla amb el principal objectiu de controlar la regió i d'aquesta manera, explotar aquest recurs tan valuós. Això ha fet que més de 20.000 persones treballin diàriament en les mines sota un sistema militar repressiu. Cal destacar que els treballadors poden cobrar deu dòlars al extreure un quilo de coltan, mentre que en els mercats europeus es podria vendre per més de 300 dòlars/quilo.

Per tant, aquests recursos no beneficien al conjunt de la població, sinó a les multinacionals i també a dirigents africans col·laboradors d'aquest espoli.

b) Falta de recursos primaris.

Podríem estar més de dos dies sense beure aigua? Podríem aguantar més d'un dia només menjant fruits secs? Potser sí, però la situació seria d'extrema duresa. Aquesta situació, inimaginable pels ciutadans europeus, l'han de viure dia rere dia el 40% dels habitants de l'Àfrica Subsahariana. La crisi alimentària que pateix aquest territori és bàsicament per tres raons.

¹⁴ Cristina García Fernández, professora del Departament d'Economia de la Universitat de Madrid a l'article “*Las causas de la emigración en África*”

- I. La majoria dels països africans importen aliments, per la qual cosa estan exposats a les pujades de preus en el mercat internacional. Encara això, també exporten productes agraris com fruites tropicals, cacau, etc. Per tant, encara que sí hi ha dèficit en productes alimentàries, una part dels productes agraris són exportats.
- II. La majoria de la població africana viu a la pobresa i destina fins el 70% del seu pressupost a aliments. Per tant, un increment en els preus provoca una pèrdua del poder adquisitiu i això, desnutrició.
- III. La falta de pluges i les altes temperatures provoca fortes sequeres i males collites, com seria als països d'Etiòpia i de Sudan, per exemple. No obstant això, altres zones properes a l'equador passa tot el contrari, hi ha una gran intensitat de pluges. El problema principal és la falta de processos de potabilització que fan que aquest excés d'aigua no pugui ser aprofitable. Per tant, ambdues situacions fan que hi hagi menys productes per vendre, menys ingressos i que ells mateixos tinguin menys aliments.

Així mateix, l'aigua és un altre problema greu. Al segle XXI, encara hi ha molts pobles africans que no tenen un dipòsit d'aigua corrent, el que implica que hagin de recórrer més de 25km diaris per poder omplir només una gerra.

(2) Causes bèl·liques.

Àfrica Subsahariana és un territori amb una gran inestabilitat, fet que provoca que els ciutadans fugin del seu país buscant la pau i la seguretat.

a) Guerres.

Alguns països africans es troben actualment en una guerra civil o tenen diferents tipus de conflictes. Les causes per les quals hi ha aquests conflictes són d'allò més diverses, entre lluites pel Govern, lluites pel domini i explotació dels recursos naturals, lluites per la conquesta de determinants territoris, etc. Per tant, no només hi ha Guerres Civils sinó que també hi ha conflictes ètnics, conflictes agrícoles, conflictes entre fronteres, etc.

CONFLICTES A L'ÀFRICA SUBSAHARIANA ¹⁵					
Països en conflicte			Països sense conflicte		
Angola	Burundi	Txad	Benin	Botswana	Camerun
Rep.Centre-africana	Congo-Brazzaville	Costa d'Ivori	Burkina Faso	Cap Verd	Comores
Djibouti	Etiòpia	Kenia	Eritrea	Gabon	Gambia
Libèria	Mali	Moçambic	Ghana	Guinea	Lesotho
Namíbia	Nigèria	Ruanda	Madagascar	Malawi	Mauritània
Senegal	Somàlia	Sud-àfrica	Maurici	Níger	Seychelles
Sudan	Uganda	Zimbabwe	Swazilàndia	Tanzània	Togo
Guinea-Bissau	Rep. Dem. del Congo	Serra Lleona	Zàmbia		

Com a mostra d'aquest fet, un exemple d'aquestes guerres és el conflicte armat a la República Democràtica del Congo (RDC), un dels països més rics en recursos naturals. Aquesta guerra va començar al 1994 amb el genocidi de Ruanda. Després de l'arribada al poder del *hutus* en aquest país, més de dos milions de refugiats *tutsis* van fugir cap a la RDC. La presència de las Forces Democràtiques per la Llibertat de Ruanda (FDLR) formada per *hutus*, va provocar que Ruanda, governat pels *tutsis*, envaïssin la RDC. El principal objectiu d'aquestes dues ètnies era aconseguir el major domini possible de coltan, raó per la qual es troben en un conflicte armat des de fa més de 20 anys.

¹⁵ Països en conflicte i sense conflicte fins al 2015. Aquests conflictes poden ser tant una guerra civil com diferents tipus de conflictes (lluites pel domini i explotació dels recursos naturals, lluites per la conquesta de determinants territoris, conflictes agrícoles, etc.).
Font: <http://escolapau.uab.cat/img/programas/alerta/alerta/10/cap01c.pdf>

b) Persecucions per motius ètnics i religiosos.

En Àfrica Subsahariana hi ha més de cinc-cents grups ètnics diferents. Cada grup té característiques individuals, depenen de la seva llengua, costums, història, religió o, fins i tot, trets físics. Quan els colons van realitzar la divisió del territori africà no van tenir en compte les diferents ètnies, donant com a resultat fronteres rectilínies. Això provocà que tribus rivals s'agrupessin en la mateixa regió, desenvolupant guerres ètniques.

(3) Esclavitud**a) Explotació sexual**

La explotació sexual de nens, nenes i adolescents ha augmentat dràsticament en els últims anys. Aquest negoci mou més de 9 milions de dòlars a tot el món. Això provoca que milers de persones, majoritàriament dones, intentin fugir del lloc on són explotades sexualment pels traficants o per grups religiosos. Un alt percentatge de dones, normalment encara verges, són segrestades per grups extremistes amb l'objectiu de vendre el seu cos en el mercat.

“Més de 10.000 euros pot valdre una nena que no hagi tingut abans relacions sexuals. Té més beneficis que el tràfic de cocaïna”¹⁶

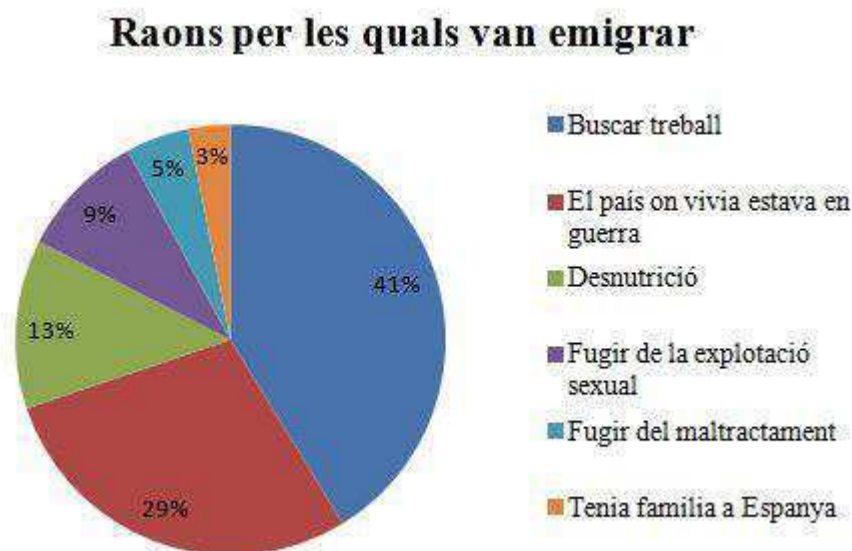
b) Maltractament

Una altra de les raons per les quals algunes dones africanes venen fins a Espanya és per fugir del maltractament del seus homes. Aquesta causa es dona en casos molt reduïts ja que resulta molt difícil fugir d'aquestes situacions perquè els homes les vigilen cada minut del dia.

¹⁶ Ex integrant de *Boko Haram*, grup terrorista de caràcter islàmic. Una de les principals accions d'aquest grup és el *Casuamata*, que en llengua nigeriana vol dir mercat de dones, les quals són capturades per exposar-les posteriorment a la seva venda en el mercat negre.

En aquesta part m'agradaria adjuntar part dels resultats que he obtingut en el meu treball de camp¹⁷. Es tracta d'entrevistes realitzades a una mostra de 63 immigrants subsaharians, entre 25 i 57 anys, de la població de Granollers i Canovelles (Barcelona, Catalunya).

Treball de camp: *Per quines raons van decidir emigrar cap a Espanya?*¹⁸



Fent una valoració dels resultats obtinguts podem afirmar que la raó per la qual la gran majoria d'emigrants abandonen el seu país és per buscar treball. Tenint en compte aquest resultat, podem dir que aquestes persones emigren no perquè en el seu país no tinguin feina, sinó venen a la recerca de millors condicions laborals. Com ja s'ha dit anteriorment, els africans poden treballar més de quinze hores al dia per només guanyar un dòlar. Aquest fet provoca que milers d'emigrants decideixin deixar el seu país a la recerca de millors condicions de vida.

La següent raó és perquè en el seu país de residència hi havia una guerra civil. Des del meu punt de vista crec que aquesta és la raó més preocupant de totes ja que s'està fugint per sobreviure i per poder salvar la teva pròpia vida. Per aquest motiu, opino que els governs dels Estats més desenvolupats haurien d'ajudar a parar aquests conflictes bèl·lics ja que anualment moren milions de persones.

¹⁷ Els resultats finals d'aquest treball de camp es troben a l'apartat 8.3 de l'índex. Encara això, al llarg del treball, aniré introduint els resultats que es relacionin amb el tema en qüestió.

¹⁸ Aquesta pregunta es pot veure a les entrevistes realitzades als immigrants subsaharians, que han quedat exposades a l'annex 2.

A continuació, la desnutrició és la tercera raó per la qual més immigrants venen a Espanya. Aquesta situació està estretament relacionada amb la primera proposta (buscar treball) perquè si a l'Àfrica es respectessin més els drets laborals, els ciutadans tindrien menys problemes a l'hora de tenir uns mínims de vida digna.

A continuació, les altres raons han sigut per fugir de la explotació sexual i del maltractament. Convé recalcar que aquesta raó va ser marcada únicament per dones. Personalment, és un dels punts més preocupants i considero que s'hauria de radicar immediatament. Per a mi resulta impensable que al segle XXI, encara hi hagin dones que han de fugir de la seva terra perquè el seu marit o un grup de traficants les obliga a tenir relacions sexuals. S'hauria de començar a lluitar per defensar els drets de les dones a qualsevol punt del món.

Finalment, la causa per la que venen menys immigrants és degut a que ja tenen algun familiar instal·lat aquí.

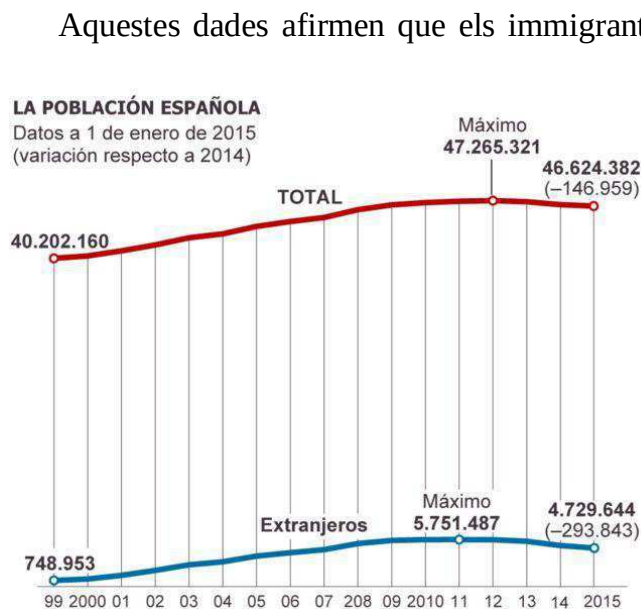
3.3 CONSEQUÈNCIES DE LA IMMIGRACIÓ

(1) Conseqüències demogràfiques

La immigració suposa un canvi demogràfic ja que atura l'envelliment de la població, augmenta la natalitat i per tant, incrementa la població. Encara això, cal saber si aquests conseqüències tenen efectes significatius sobre la població.

a) Augment de la població

En el cas d'Espanya, la immigració és el principal factor de creixement de la població. Aquest augment demogràfic s'inicià des la dècada dels noranta. Entre els anys 1991 y 2001, el 60% de l' increment de la població va ser degut als immigrants. Al 2015, dels 46.624.882 habitants que havien a l'Estat Espanyol, 4,7 milions eren estrangers, el que representa el 18,4% de la població total.

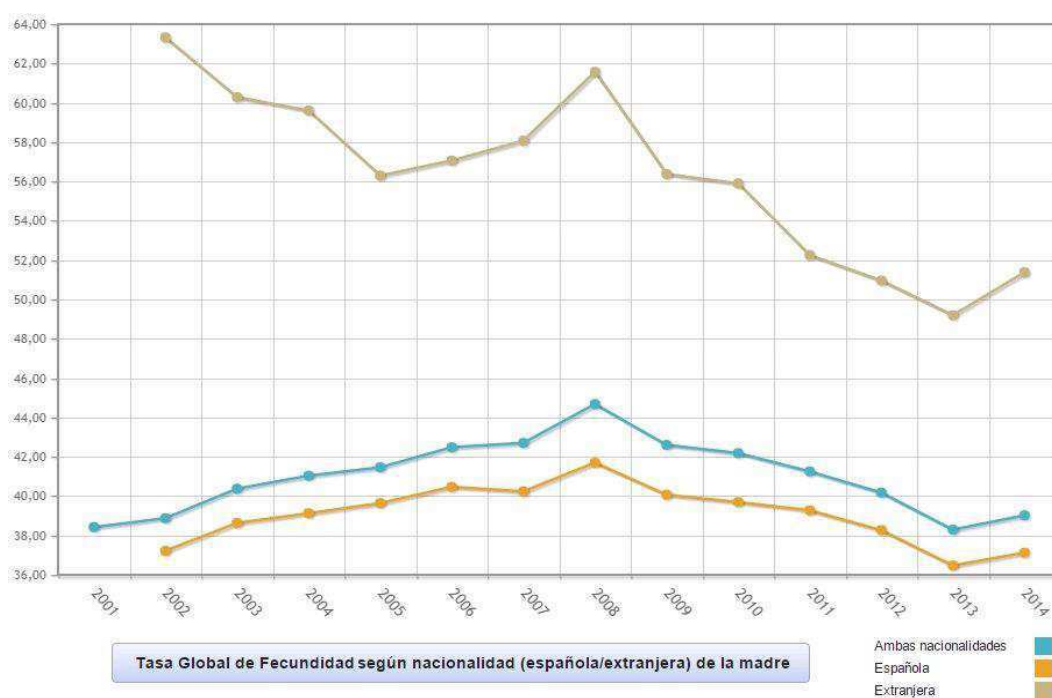


*Comparació del creixement demogràfic
entre espanyols i estrangers¹⁹.*

¹⁹Font: https://1.bp.blogspot.com/_XxP8mvbblw/VsWLTm93UYI/AAAAAAAAACD0/if4aOw3CmnE/s640/1453217565_449345_1453287078_sumario_normal.jpg

b) Augment de la natalitat.

La fecunditat espanyola és una de les més baixes de la Unió Europea. Segons les xifres d'Eurostat, al 1980 Espanya tenia una taxa de fecunditat de 2,2 però a partir de la dècada següent en va passar a tenir-ne 1,3. El fet que la immigració subsahariana tingui una de les taxes de natalitat més altes ha sigut una aportació important per equilibrar el dèficit dels naixements a Espanya; com va dir Joaquín Arango ²⁰ *“La forta arribada dels immigrants va tenir un efecte beneficiós sobre la demografia espanyola amb l'augment de la fecunditat i de la natalitat perquè la majoria eren joves adults”*.



Representació gràfica de la fecunditat espanyola i estrangera des de 2001- 2014²¹

Tal i com es pot observar al gràfic, la taxa de natalitat dels immigrants sempre havia estat molt superior que la dels espanyols. No obstant això, a partir del començament de la crisi econòmica (2008) els immigrants van reduir el número de fills per família.

²⁰ Joaquín Arango és un catedràtic de Sociologia expert en demografia. Aquest expert ha publicat un gran nombre de llibres i articles, entre els quals es poden destacar *Immigración y crisis económica. Impactos Actuales y perspectivas de futuro. Anuario de la inmigración en España* (2011).

²¹ Font: <http://ctxt.es/images/cms-image-000002830.jpg>

Segons dades del INE, al 2015 dels 426.303 naixements, el 17,8% eren d'africans subsaharians, respecte el 18,6% del 2014.

b) Rejoeniment de la població.

Espanya és el tercer país més envellit de la Unió Europea. Més concretament, el 18,4% de la població té més de 65 anys, respecte els 46.624.382 habitants. Les persones immigrants que viuen a Espanya són més joves que els espanyols i per tant, ajuden al rejuveniment de l'edat dels 46 milions d'habitants del país. Al 2015, l'edat mitjana dels espanyols era de 43 anys i la dels immigrants de 35 anys. Atès que la diferència es de casi 10 anys, gràcies a la immigració, s'està equilibrant una mica el grau d'envelliment de la població que hi ha al país.

(2) Conseqüències econòmiques.

Més enllà dels seus impactes demogràfics, l'arribada d'immigrants i la seva instal·lació a la societat espanyola ha suposat una transformació econòmica.

a) Treball.

Els immigrants tenen un paper important en el món laboral del nostre país. Anys enrere, abans de l'inici de la crisi econòmica, eren poques les persones que tenien crítiques respecte el treball dels immigrants a Espanya. En canvi, a partir del 2008, amb l'inici de la crisi, tothom ha estat testimoni de comentaris negatius respecte aquest fenomen. Algun dels tòpics més escoltats de la immigració són que aquests augmenten l'atur, baixen els sous i treballen l'economia submergida. Segons un informe²² que va realitzar Amuedo-Dorante y de la Rica, els immigrants han ofert una mà d'obra complementaria a la dels espanyols. Aquests han ocupat llocs de treball molt demanats al nostre país, com peons de la construcció, activitats agrícoles, activitats relacionades amb la restauració, etc., per als quals no existia suficient oferta per part dels treballadors nacionals. Per tant, els immigrants no han tret llocs de treball, només han ocupat aquelles feines amb menys oferta per part dels espanyols.

²² L'informe es pot veure a: http://nadaesgratis.es/wp-content/uploads/manuscript_LE_revisionJuly2010.pdf

b) Política fiscal i monetària.

L'economia d'un país experimenta diferents cicles econòmics. Per aquesta raó, depenen de si l'economia es troba en expansió o recessió, la política fiscal* i monetària* poden variar segons els fluxos migratoris. Si la immigració incrementa, l'ocupació ajuda a accelerar i mantenir la expansió econòmica. Així doncs, augmenta la capacitat d'acció de la política fiscal.

3.4 RUTES CAP ALS DIFERENTS PAÏSOS

Les rutes de les migracions irregulars cap a Europa són cada vegada més complexes. Les principals rutes terrestres i marítimes²³ dels ciutadans africans, els quals es dirigeixen cap al nord del continent amb la intenció d'arribar al sud d'Espanya, són quatre.

1. **Ruta del Centre d'Àfrica.** Aquesta ruta és utilitzada pels habitants de Guinea, Serra Lleona o Costa de Marfil. El principal objectiu és arribar fins a Ceuta o Melilla per creuar les barreres frontereres. Aquesta ruta ha incrementat el seu número d'immigrants des que hi ha la crisi de Líbia ja que el control policial de les seves fronteres és molt més reduït. Per aquesta raó, al 2015 van travessar per aquest camí 680.923 immigrants.²⁴
2. **Ruta del Oest d'Àfrica.** Els països d'origen són, majoritàriament, Ghana, Costa de Marfil, Guinea, Mali, entre d'altres. La majoria dels emigrants tenen com a objectiu arribar fins a les Illes Canàries creuant la costa africana per evitar el Sàhara. El país on els emigrants agafen les embarcacions per arribar fins a les illes espanyoles és Mauritània, situades a 700 km del continent africà. Així mateix, és molt habitual que parts dels emigrants es quedin en aquest país durant un període curt de temps, entre un o dos anys aproximadament, per estalviar diners i poder pagar-se de nou el trajecte.

A principis del segle XXI s'incrementà el control policial tant al Marroc com a Espanya, el que provocà que el 70% de les pasteres fossin interceptades. Aquest fet va portar un canvi de ruta per parts dels emigrants: en comptes d'anar cap a les Illes Canàries preferien dirigir-se cap a Ceuta i Melilla, on havien de creuar les fronteres. Tanmateix, en aquestes ciutats també es va reforçar el control de les autoritats espanyoles i africanes.

²³ La immigració marítima no és l'única forma de realitzar la immigració il·legal ja que també es duen a terme viatges en avió. No obstant això, s'ha calculat que els trajectes terrestres i marítims ocupen el 85% de la immigració irregular total.

²⁴ Dades fins el desembre del 2015 segons IOM i ICMP.

Els immigrants que han d'arribar fins a Europa pel mar Mediterrani han de passar primer pel seu propi "mar", el desert del Sàhara; lloc que pot ser igual, o fins i tot, més mortífer que el mar Mediterrani. Els immigrants africans han de creuar els desert del Sàhara sencer fins arribar al Marroc o a Líbia, alguns caminat i altres en els camions que ofereixen els traficants. Totes dues maneres en unes condicions pèssimes ja que les altes temperatures del desert i els pocs queviures fan que sobreviure sigui tot un repte. Novament, els immigrants que aconsegueixen arribar fins les costes marroquines han d'agafar una pastera per intentar arribar fins a Ceuta o Melilla.

Els individus solen tardar mesos i, fins i tot, anys en aconseguir realitzar tot el camí. En primer lloc, aquests estalvien per poder fer la primera part del trajecte: del seu país d'origen fins les costes de Marroc o Líbia. Una vegada aquí, com els seus estalvis s'han esgotat al haver de pagar aquest primer trajecte, es solen quedar en aquests territoris un període de temps per tal de tornar a aconseguir diners. En aquests terres els immigrants poden trobar-se en tres situacions. Per una banda, poden estar treballant. Per altre banda, poden estar en centres d'Internaments d'immigrants o poden ser víctimes de tràfic de persones, és a dir, les màfies reparteixen als individus en cases i només les poden abandonar si en paguen una quantitat de diners. Aquests últims dos casos provoca que els immigrants tardin molt més en tornar a estalviar diners per poder pagar el trasllat.

*"Encontramos nuestra solución en Europa."*²⁶

*"Me gusta Europa. Seré libre"*²⁷

²⁶ Immigrant participant en el documental "Astral" de Jordi Évole a Salvados.

²⁷ Immigrant participant en el documental "Astral" de Jordi Évole a Salvados.

3.4.1 LES MÀFIES

La crisi migratòria que pateix Espanya ha provocat que els únics beneficiaris d'aquest fet siguin les màfies.²⁸

Segons un informe d'Europol i Interpol²⁹, el 90% de persones que intenten arribar fins a Espanya ho fan a través d'aquestes màfies i els seus ingressos són d'allò més variats: entre 5.000 i 6.000 dòlars per cada persona, el que equival a 4.400 o 5.300 euros. No obstant això, els preus poden variar en funció del mètode triat i depenen de l'origen de l'immigrant.

En primer lloc, si l'objectiu és arribar fins a la Península Ibèrica per avió amb documentació falsa els preus poden oscil·lar entre 4.000 i 6.000 euros. En canvi, si es vol creuar el Mediterrani i entrar per via marítima a través d'una embarcació "*més estable*"³⁰ el preu a pagar està entre els 1.200 i els 1.500 euros si el punt d'origen és Mauritània. Tanmateix, si es decideix venir per via marítima des del Marroc o Algèria en una pastera que els porti fins a Melilla el preu oscil·la entre els 200 i 300 euros. D'altra banda, si la immigració es realitza per via terrestre (cotxe o camió) el preu és de 3.000 euros aproximadament.

Quan el trasllat es fa a través d'embarcacions, aquestes barques poden ser de dos tipus. En primer lloc, hi ha les embarcacions de gomes on poden viatjar entre 120 i 180 persones, algunes assegudes i d'altres en peu. D'altra banda, hi ha les embarcacions de fusta on els immigrants poden viatjar en el seu interior o d'altres al costat de la sala de màquines, el que suposa un cost més baix del viatge però arriscant la seva vida per la possibilitat d'inhalar els gasos del motor. Això fa que, si creuar el Mediterrani és tot un repte de supervivència, encara ho sigui més quan hi ha tantes persones per tants pocs recursos (aliments i menjar).

²⁸ En aquest context, s'ha d'entendre màfia com un grup organitzat que, a canvi d'una quantitat de diners, ofereixen als immigrants uns mitjans de transport per tal d'intentar arribar fins a Espanya.

²⁹ L'informe pot veure's a <https://www.europol.europa.eu/content/europol-and-interpol-issue-comprehensive-review-migrant-smuggling-networks>

³⁰ L'expressió "*més estable*" es refereix a aquelles pasteres fetes de fusta les quals tenen molta més resistència que les pasteres fabricades amb un material inflable.

Els immigrants que viatgen en la mateixa pastera no han de pertànyer necessàriament al mateix país. Els individus, avisats prèviament per les màfies, saben quina és l'hora i el lloc exacte on tots han d'estar per poder sortir. En la gran majoria de casos, el punt d'origen solen ser àrees petrolíferes per tal que el “conductor” pugui utilitzar els llums com a guies.



Immigrants subsaharians que arribaven a les costes franceses. ³¹

Habitualment, en aquestes llanxes sempre hi ha una persona que és la que dirigeix la embarcació. Aquestes persones no són traficants, sinó immigrants que també volen arribar fins a Europa però que si actuen com a “conductors” el viatge els pot arribar a sortir gratis o per un preu molt més reduït. Així mateix, aquestes màfies solen posar una quantitat de gasolina molt inferior de la que veritablement es necessita per arribar. De gasoil en poden posar per fer vint milles, el que només suposa dos terços del que es necessita. Per aquesta raó, la gran majoria de les embarcacions queden a la deriva.

Una tret sorprenent de les actuacions d'aquestes màfies és que sovint els donen telèfons als immigrants amb l'objectiu que quan aquests estiguin a la deriva puguin trucar als equips de rescats europeus. Simultàniament, ho fan amb la finalitat que una vegada a Europa els truquin confirmant l'arribada i així augmentar el número de clients.

“

³¹ Font: <http://estaticos.elperiodico.com/resources/jpg/8/3/inmigrantes-bordo-una-patera-intentando-cruzar-mediterraneo-son-rescatados-por-marina-militar-italiana-1430768883038.jpg>

El somni d'arribar fins a Espanya és tan gran que algunes persones poden viatjar en els llocs més insospitables; fet que ha incrementat la vigilància de la Policia i la Guàrdia Civil.



*Immigrant subsaharià amagat a la guantera del cotxe.*³²

Els vehicles segueixen sent la clau d'entrada a la Península. Qualsevol solució és vàlida, encara que comporti un greu risc per a la vida dels immigrants. La gran majoria viatgen en doble fons construïts sota els seients o els maleters, amagats en els baixos d'autobusos o, fins i tot, a la guantera. Així mateix, les màfies no només actuen amb cotxes, sinó que també ho fan amb vaixells. Una altra de les tècniques consisteix en buscar amagatalls entre els vaixells de càrrega que realitzen el seu trajecte entre Espanya i el Nord d'Àfrica. En aquest cas, els immigrants s'amaguen en els contenidors de brossa, així com en els hèlixs.

Segons xifres publicades per la ONU, aquest 2016 pot ser l'any més mortífer de la història en la ruta del Mediterrani. Fins a Octubre de 2016 han mort 3.800³³ immigrants mentre intentaven creuar aquest mar. La principal causa d'aquestes morts són els naufragis que pateixen les embarcacions.

De totes les morts, el 76% van ocórrer a la ruta del Mediterrani Central, la més utilitzada pels immigrants subsaharians. Al 2015, el 22% van passar al Mediterrani Oriental i el 2% a la ruta del Mediterrani Occidental.

*“Lo que pasa en la orilla del mar es mínimo con lo que pasa en medio del mar”*³⁴

³² Font: <http://www.lasprovincias.es/20120904/mas-actualidad/sucesos/inmigrante-espana-escondido-coche-201209041014.html>

³³ Font: http://internacional.elpais.com/internacional/2016/10/26/actualidad/1477493447_075762.html

³⁴ Treballador de l'Astral al documental realitzat per Jordi Évole a Salvados.

3.5 BARRERES D'ENTRADA ENVERS ELS IMMIGRANTS

La imatge de joves africans enfilats a les tanques de les fronteres s'ha convertit en un referent icònic dels fenòmens migratoris, on són protagonistes les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

Al voltant de 30.000 subsaharians van estar l'any 2015 assentats al Marroc a l'espera de poder entrar clandestinament a Espanya. Cal destacar que aquets salts massius no estan organitzats per màfies, encara que sí es realitzen de forma coordinada pels grups d'immigrants. En moltes ocasions, la data en què es produirà l'allau està fixada amb diversos dies d'antelació i aquesta informació és coneguda fins i tot entre els immigrants que esperen en altres països veïns.

Tanca de Melilla

La tanca de Melilla és la barrera física que separa la ciutat de Melilla (Espanya) del Marroc (Nord d'Àfrica). Aquesta va ser construïda al 1998 a petició del Govern Espanyol, del Govern Marroquí i de la Unió Europea amb l'objectiu de dificultar el pas a la immigració il·legal i el contraban comercial.

Actualment, la tanca té una mida de 12km de llargada formada per dues tanques paral·leles de 6m d'altura. Al principi, l'altura inicial de la tanca era de 3 metres, encara que es va duplicar l'any 2005³⁵ i es van instal·lar ganivetes. Al 2006 la tanca va ser substituïda gairebé íntegrament per una de nova i al 2007 es van retirar aquestes ganivetes. Encara això, al 2013 el Govern les va tornar a col·locar a una tercera part del recorregut.



Situació geogràfica a Melilla³⁶

³⁵ Al 2005 es va prendre la decisió de reformar la tanca perquè en aquest any es produí l'assalt més massiu i violent mai registrat. El 3 d'octubre, 650 subsaharians van intentar creuar la tanca, encara que només 350 ho van aconseguir. Davant aquestes dades, els Govern van decidir reforçar les estructures per evitar aquests tipus d'assalts.

³⁶ Font: http://elpais.com/elpais/2014/03/17/media/1395083592_131640.html

Aquesta resulta molt difícil de creuar ja que, si s'aconsegueix travessar la primera línia, entra la primera i la segona tanca hi ha un entramat en forma de teranyina amb cables d'acer que alenteix la mobilitat. Això es va realitzar amb la finalitat de retardar el país i que les forces de seguretat tinguessin més temps per arribar fins la zona. La tanca està equipada amb llums d'alta intensitat, així com de càmeres de vídeo, equips de visió nocturna i sensors electrònics.

Segons la legislació espanyola, aquells que aconseguixen entrar a Espanya tenen dret a ser acollits en un Centre d'Estància Temporal d'Immigrants (CETI), on tenen un lloc per menjar i dormir. Tanmateix, poden circular lliurement per Melilla mentre es realitza el tràmit d'expulsió. En la gran majoria de casos, els immigrants són traslladats als Centres d'Internament d'Estrangers (CIE) on poden estar un màxim de 60 dies, després dels quals són deportats al seu país natal o resten en llibertat.

L'esperança d'un futur millor atrau cada any centenars de subsaharians. Al 2015, aproximadament, van ser 12.000 immigrants els que van intentar creuar la tanca, dels quals només ho van aconseguir uns 2.000. El refugi de molts immigrants il·legals que esperen la seva oportunitat per creuar la tanca sol ser al mont *Gurugú*, que és el punt més elevat del cap de *Tres Forcas*, la península on es troba Melilla.



*Assaltament de 800 immigrants a la tanca de Melilla el 28 de març del 2014*³⁷

³⁷ Font: <http://www.rtve.es/alacarta/videos/noticias-24-horas/unos-800-inmigrantes-intentan-entrar-melilla-saltando-valla/2474512/>

Tanca de Ceuta

La tanca de Ceuta és la barrera física que separa la ciutat de Ceuta (Espanya) del Marroc (Nord d'Àfrica). Aquesta va ser construïda al 1995 amb l'objectiu de dificultar el pas a la immigració il·legal i el contraban comercial.

El model de construcció de les tanques són semblants en els dos casos. Totes dues estan formades per tanques exteriors i interiors amb una carretera entre aquestes, per tal de millorar el control policial espanyol i marroquí. Actualment, la tanca té uns 8,3 km de llargada i 3,10 metres d'altura.



Situació geogràfica a Ceuta ³⁸

Per qüestions orogràfiques els salts a la tanca de Ceuta són menys nombrosos i són més freqüents els intents d'arribar nedant per *El Tarajal* o *Benzú*, així com les llanxes. Al 2015, aproximadament, van ser 9.500 emigrants els que van intentar creuar la frontera, encara que només ho van aconseguir uns 1.000.

En aquesta part m'agradaria adjuntar una de les experiències viscudes per un dels immigrants subsaharians entrevistats. Com ja he dit anteriorment, vaig realitzar entrevistes a una mostra de 63 immigrants subsaharians, entre 25 i 57 anys, de la població de Granollers i Canovelles (Barcelona, Catalunya). En aquest cas, s'explicarà la vivència d'en Cheihk Salek. ³⁹

³⁸ Font: http://elpais.com/elpais/2014/03/17/media/1395083592_131640.html

³⁹ L'entrevista a en Cheihk Salek es pot veure a l'annex 2.

Treball de camp: Experiència d'en Cheihk Salek.

Cheihk Salek, actualment empadronat a la ciutat de Granollers, va arribar a Espanya al 2008. Ell, juntament amb la seva dona i les seves dues filles, vivien a Mali.

En Cheihk treballava com a agricultor, cultivant i recollint cereals. Encara que afirmà que no era una feina amb extremadament pocs ingressos, reconegué que era insuficient per tenir un bon nivell de vida. Així mateix, si ell continuava en aquell país, no els hi podria oferir a les seves filles uns bons estudis. Per aquesta mateixa raó, tant ell com la seva dona es van plantejar que en Cheihk emigrés cap a Espanya. Ell afirmà que va ser una elecció difícil, però tenia clar que al 2008 Espanya era un dels països de la Unió Europea amb més possibilitats econòmiques. Va ser per aquesta raó que al 2007 va decidir començar el seu viatge, després d'estar més de tres anys estalviant.

En Salek, juntament amb sis homes i tres dones, van creuar Mauritània i Argèlia en una furgoneta. Per aquest trajecte, va haver de pagar 800 euros. Una vegada en aquest punt, els tocava creuar l'Estret de Gibraltar, 14km on s'estan jugant la vida o la mort. *“Estábamos en el medio del mar. Eran aproximadamente las 2 de la madrugada cuando subimos en aquella lancha. Éramos como 100 personas allí subidas, y cada vez la marea era más fuerte. Yo no tenía miedo de morir, tenía miedo de no volver a ver a mis hijas”*. Per aquest trajecte, va haver de pagar 200 euros. Finalment, van aconseguir arribar fins a Melilla. Per sort, durant les hores de viatge no va morir cap integrant, encara que reconegué que el fred i la fam eren insuportables.

Actualment, en Salek va aconseguir trobar una feina estable a la construcció. Fins el moment, no ha pogut tornar a veure a la seva dona ni a les seves filles des que va venir a Catalunya. *“Mi último deseo es volver a estar con ellas”*.

3.6 LLEI D'ESTRANGERIA

La llei d'estrangeria espanyola, o també coneguda com la Llei Orgànica 4/2000, de l'11 de gener, sobre els Drets i Llibertats dels Estrangers a Espanya i sobre la seva Integració Social.

Aquesta llei es va realitzar amb l'objectiu de regular la immigració ja que Espanya s'ha convertit en un país receptor dels fluxos migratoris i també, en un punt de trànsit cap altres països europeus. Així mateix, aquesta constitueix un plantejament global i coordinat sobre el fenomen migratori a Espanya. La normativa tracta sobre tots els aspectes vinculats a la immigració, és a dir, sobre el control dels fluxos migratoris, la integració dels immigrants i, fins i tot, del desenvolupament i conseqüències dels països d'origen.

La normativa original va entrar en vigor el 12/01/2000, encara que ha sofert diferents modificacions al llarg dels anys. Aquesta llei està dividida en cinc parts: el preàmbul, títol I, títol II, títol III, títol IV i les disposicions addicionals.

A continuació, numeraré aquells articles⁴⁰ que considero més rellevants de cada part.

Preàmbul.

- **Article 1.** Delimitació de l'àmbit.
 - 1. Es considerà estranger al que no tinguin la nacionalitat espanyola.

Títol I. Drets i llibertats dels estrangers.

- **Article 5.** Dret a la llibertat de circulació.
 - 1. Els estrangers que estiguin a Espanya tindran dret a circular lliurement pel territori espanyol i a triar la seva residència sense més limitacions que les establertes per les lleis o la autoritat judicial.

⁴⁰ Només es destacaran aquells articles més importants i rellevants. A més, tots els articles esmentats estan resumits. Així mateix, es pot visualitzar tota la normativa al Bolletí Oficial de l'Estat (BOE) a la següent pàgina: file:///C:/Users/judith%202/Downloads/BOE-070_Codigo_de_Extranjeria.pdf

- **Article 10.** Dret al treball i la Seguretat Social.
 - 1. Els estrangers residents que tinguin les condicions necessàries esmentades en aquesta Llei Orgànica tenen dret a realitzar una activitat remunerada per compte propi o *d'altri*, així com tenir accés a la Seguretat Social.
- **Article 14.** Dret a la Seguretat Social i als serveis socials.
 - 1. Els estrangers residents tenen dret als serveis i a les prestacions socials, tant a les generals com a les específiques. Els estrangers amb discapacitat menors de divuit anys, que tinguin la residència a Espanya, tenen dret al tractament, als serveis i a les cures especials segons el seu estat físic o psíquic.
- **Article 15.** Subjecció dels estrangers als mateixos impostos que els espanyols.
 - 1. Els estrangers estan subjectes als mateixos impostos que els espanyols, sense cap tipus de perjudici.

Títol II. Règim jurídic per entrar a Espanya.

- **Article 25.** Requisits per la entrada al territori espanyol.
 - 1. L'estranger que vulgui entrar a Espanya haurà de fer-ho pels llocs habilitats, juntament amb el seu passaport o document de viatge que acrediti la seva identitat.

3.6.1 RESIDÈNCIA

Quan una persona arriba a Espanya amb l'objectiu de residir, treballar, estudiar o visitar el territori Espanyol, la seva situació administrativa com a ciutadà i/o ciutadana estranger/a pot ser de dos tipus.

En el primer cas, hi ha la situació regular d'estància, de residència temporal o de residència permanent. La **situació regular d'estància** és dóna quan l'individu s'instal·la al territori espanyol durant una durada màxima de tres mesos (noranta dies). Una vegada aquest període ha finalitzat, la persona es veu obligada a abandonar el territori si no vol passar a estar en una situació d'irregularitat, o demanar una pròrroga d'estància o un permís de residència.

La **residència temporal** és un tipus de titular que autoritza a la persona per estar a Espanya durant un període superior a tres mesos però inferior a cinc anys. Per últim la **residència permanent** és aquell permís que acredita a l'individu viure al territori espanyol indefinidament i per tant, tenir els mateixos drets.

En el segon cas, hi ha la **situació d'irregularitat**. Com ja s'ha indicat anteriorment, una vegada l'estranger arriba a Espanya i està més de tres mesos en qualsevol ciutat del país, es trobarà en una situació d'irregularitat. Per tant, a partir d'aquest moment si la seva intenció es quedar-se a Espanya, haurà d'obtenir els papers per tal de convertir-se en un immigrant legal. Per tal d'aconseguir la residència, la persona haurà d'estar en una situació de **residència per causes excepcionals**. Aquestes causes poden ser de dos tipus.

(1). Arrelament

En aquesta opció hi ha dos tipus d'arrelaments: l'arrelament social i l'arrelament laboral.

1. Arrelament social

En aquests tipus d'arrelament, els requisits que s'han de complir per aconseguir la residència són:

- Viure en qualsevol punt del territori espanyol durant un període de tres anys com a mínim.
- No tenir antecedents penals, ni a Espanya ni en el país de procedència.
- Tenir un contracte de treball de 40 hores setmanals, el qual tingui una durada indefinit o com a mínim d'un any. Així mateix, tenir dos contractes indefinits o d'un any, la suma dels quals sigui de 30 hores setmanals com a mínim.
- Estar empadronat en qualsevol ciutat o poble d'Espanya.
- No tenir cap expedient d'expulsió.
- Presentar un informe generat per l'ajuntament on tingui la seva residència habitual que mostri la realització de cursos d'integració social.

2. Arrelament laboral

En aquests tipus d'arrelament, els requisits que s'han de complir per aconseguir la residència són:

- Viure en qualsevol punt del territori Espanyol durant una durada interrompuda mínima de dos anys.
- No tenir antecedents penals, ni a Espanya ni en el país de procedència.
- Haver estat treballant en una mateixa empresa com a mínim un any. Per demostrar aquest relació laboral, s'ha de presentar una sentència i/o la resolució administrativa que ho confirmi, així com els papers de la Seguretat Social.
- Estar empadronat en qualsevol ciutat o poble d'Espanya.
- No tenir cap expedient d'expulsió.

(2). Protecció internacional.

Aquest tipus de protecció ofereix l'autorització de residència temporal. Aquest permís només és concedit a aquelles persones exiliades que han hagut de marxar del seu país amb l'objectiu de protegir la seva pròpia vida; a les víctimes de violència de gènere, racisme i/o xenofòbia, a les persones amb malalties greus que no puguin rebre tractament al seu país...

Quan un immigrant vol iniciar els tràmits d'estrangeria ha de demanar cita prèvia a les oficines d'estrangeria de la seva ciutat.

A les oficines d'estrangeria de Barcelona des de fa tres mesos resulta impossible demanar una cita per demanar els tràmits ja que, segons ells, hi ha una saturació de dades.⁴¹ Aquesta situació posa en risc a milers d'immigrants ja que, per exemple, hi ha persones que se'ls caduca el permís de residència i per culpa de les accions irresponsables de l'administració, passaran a estar en una situació d'irregularitat. Per tant, això demostra la manca de compromís i de responsabilitat per part de l'administració de l'Estat amb els drets fonamentals de les persones estrangeres.

⁴¹ Aquesta informació va ser proporcionada per Beatriu Guarro, presidenta de SOS Racisme Catalunya.

3.7 DEPORTACIONS

Una persona immigrant pot ser expulsada per diversos motius. Habitualment, es pot expulsar a un immigrant per infraccions i sancions considerades molt greus i que estiguin a *infraccions i sancions*⁴² del Ministeri de l'Interior. D'aquesta manera, s'expulsarà a la persona del territori espanyol.

No obstant això, cometre aquests delictes no hauria d'implicar una expulsió directa del territori. Hi ha altres opcions paral·leles com seria la implantació d'una multa o altres mesures com la presentació periòdica davant les autoritat, retirada del passaport, retirada del document que excreti la seva nacionalitat, etc. Encara totes aquestes alternatives reconegudes per la Llei d'Estrangeria, en el 80% dels casos el jutge dicta l'internament dels immigrants als Centres d'Internaments d'Estrangeres (CIE) amb el principal objectiu d'efectuar la seva expulsió. En aquests centres l'immigrant pot romandre un període màxim de 60 dies, temps en el qual el govern ha de realitzar els tràmits corresponents per efectuar la expulsió. Quan s'ha d'expulsar a una persona s'ha de fer un conveni entre el govern del país expulsor amb el govern que rebrà l'immigrant. En la gran majoria de casos, aquests convenis no es duen a terme ja que s'han de tenir proves que confirmen les raons per les quals l'immigrant serà expulsat, deixant de banda els elevats costos econòmics que això suposa. Per tant, encara que aquesta expulsió moltes vegades no es durà a terme, tanquen a les persones entre 58 i 59 dies i finalment, les deixen en llibertat.

El 27% de les expulsions d'immigrants en situació irregular es duen a terme a través del Centres d'Internament. En dades generals de tot l'Estat, només el 46% dels internats als CIEs són expulsats; més del 50% no són expulsats ja que no es pot tramitar aquest conveni. No obstant això, cal destacar que set de cada deu ho fan des de comissaria, és a dir, es realitza una “expulsió exprés” ja que es deporta a l'immigrant en un temps màxim de 72 hores. Aquesta modalitat s'executa directament des dels calabossos de la comissaria, és a dir, sense que l'immigrant arribi a ingressar en un centre d'internament. Aquest nou mecanisme, segons fonts judicials, limita els drets de defensa per part dels immigrants.

⁴² Aquestes es poden veure a <http://www.interior.gob.es/web/servicios-al-ciudadano/extranjeria/regimen-general/expulsion>

L'Estat Espanyol efectua expulsions d'immigrants per mar, terra i aire, tant en vols especials com en macrovols de deportacions.

Els vols d'expulsió es poden dur a terme per diferents mitjans. En primer lloc, hi ha els vols especials de deportació, que s'utilitzen exclusivament per expulsar persones immigrants. Al 2015, 2.572 immigrants van ser expulsats del territori espanyol en 135 vols de deportació, on 100 vols es dirigien cap al Marroc i els altres 35 eren macrovols internacionals amb destí cap a Senegal, Nigèria, Mali, entre d'altres. Les rutes d'aquests vols són planificades per FRONTEX. Si no és aquest el cas, els trajectes són organitzats per la Comissaria General d'Estrangeria i Fronteres (CGEF) de la policia nacional i espanyola. Així mateix, es desconeix el número exacte d'immigrants els quals van ser deportats en vols comercials. No obstant això, *Stop Deportacions* afirma que companyies aèries com Air Europe i Swift Air han firmat un contracte amb el Ministeri de l'Interior de 24 milions d'euros per la realització de vols de deportació entre el 2013 i el 2015. Més concretament, Air Europe realitza els vols de deportació cap als països d'Amèrica Llatina, Àfrica Subsahariana, l'Europa Est i Àsia en canvi, Swift Air els realitza cap al Marroc.



“Immigrants a punt de pujar a l'avió d'Air Europa per ser expulsats”⁴³

⁴³ Font: <https://2.bp.blogspot.com/-qXoKQ-qKzL4/Va5DsHh16HI/AAAAAAAAAEIw/b1-WfW1DvHo/s1600/los-vuelos-de-la-vergenza-desde-dentro-ms-de-3000-deportados-en-2014-body-image-1436442112.jpg>

Per una altra banda, hi ha les deportacions en vols comercials, on es porta a un número més reduït d'immigrants a la part darrere del avió amb l'objectiu de camuflar-les. Tots aquets vols són coneguts com “els vols de la vergonya”. Prèviament, les companyies aèries han firmat compromisos de silenci amb el govern que els prohibeix divulgar, enregistrar o fotografiar qualsevol situació que passi dins de l'avió. Des del moment en que la policia reuneix a totes les persones que van a ser expulsades, aquests comencen a resistir-se i, fins i tot, recorren a l'autolesió amb la finalitat d'evitar aquesta deportació. Davant aquesta situació, la policia no dubta en recórrer a la força. En molts casos, arriben fins a emmordassar-les, a lligar-les amb brides i també, a drogar-les.⁴⁴ Organismes com *Stop Deportacions* asseguren que quan aconseguixen contactar amb les persones deportades, aquestes afirmen haver patit abusos i agressions per part dels cossos policials.

3.7.1 CIE

Els Centres d'Internament per a Persones Estrangeres (CIE) són centres no penitenciaris on s'internen als immigrants il·legals, és a dir, a aquells que no tenen papers abans d'executar la seva possible expulsió. A Europa hi ha 280 CIE, i set d'aquests estan ubicats a Espanya: a Algeciras, Les Palmes de Gran Canària, Madrid, Múrcia, Santa Cruz de Tenerife, València i Barcelona (Zona Franca).

Qualsevol immigrant pot ser internat en un CIE per trobar-se en una situació d'irregularitat. Per tant, són persones que no han comés cap delictes sinó que només per la seva situació administrativa han d'estar allà. Un immigrant pot restar en aquests centres un màxim de 60 dies amb la finalitat de ser expulsades. Segons dades del *Defensor del Pueblo*⁴⁵, a tota Espanya l'any 2013 van ingressar en aquests centres 9.002 persones, de les quals van ser expulsades el 52% i al 2015 en va ser el 48%. Observant aquestes dades es pot comprovar que els immigrants no són internats en aquests centres amb l'objectiu de ser retornats al seu país, sinó que l'únic que es fa es privar-les de les seves llibertats.

⁴⁴ Aquesta informació va ser proporcionada per Beatriu Guarro, presidenta de SOS Racisme Catalunya.

⁴⁵ El Defensor del Poble és l'alt comissionat de les Corts Generals encarregat de defensar els drets fonamentals i les llibertats dels ciutadans mitjançant la supervisió de l'activitat de les administracions públiques.

El règim d'internament en aquests centres és molt més precari. En aquests es vulneren molts drets humans, com el dret a la sanitat, el dret a la justícia, el dret a la intimitat, entre d'altres. Així mateix, els internats tenen restringida la comunicació amb l'exterior, no disposen de lavabos particulars en cada cel·la, entre d'altres mancances.

“Els CIE són molt pitjor que una presó. En el CIE de la Zona Franca les condicions de vida són molt pitjor que a la Model de Barcelona”⁴⁶

La Campanya Estatal pel tancament dels CIE i organitzacions com SOS Racisme lluiten pels tancaments immediats d'aquests espais. Aquests no estan a favor amb la Llei d'Estrangeria perquè classifica a les persones entre ciutadans amb una sèrie de drets (“nosaltres”) i ciutadans sense cap drets (immigrants); a partir d'aquesta llei sorgeixen els CIE on preveuen que es pot privar de llibertat a persones que no han comés cap delictes. Per tant, tenint en compte aquesta base, aquestes associacions juntament amb altres voten el NO al CIE. Tot i això, altres de les raons per el qual volen el seu tancament són:

- Els CIE són centres que queden molt lluny del que haurien de ser els centres d'acollida d'immigrants. Fins el moment, són centres en els quals es priva de llibertat a persones que no han delinquit amb l'objectiu de ser expulsades en contra de la seva voluntat.
- La llibertat de les persones no es pot privar pels problemes administratius de l'Estat. És a dir, no es pot permetre que per situacions com que l'Administració Pública porti més de tres mesos sense donar visita als immigrants per regularitzar els papers, aquest hagin d'estar internats en aquests centres.

⁴⁶ Josep Segarra, membre de *Movimiento por la Paz*; ONG que lluita pel compliment dels drets humans, la governabilitat democràtica, la igualtat i la solidaritat entre les persones i els pobles.

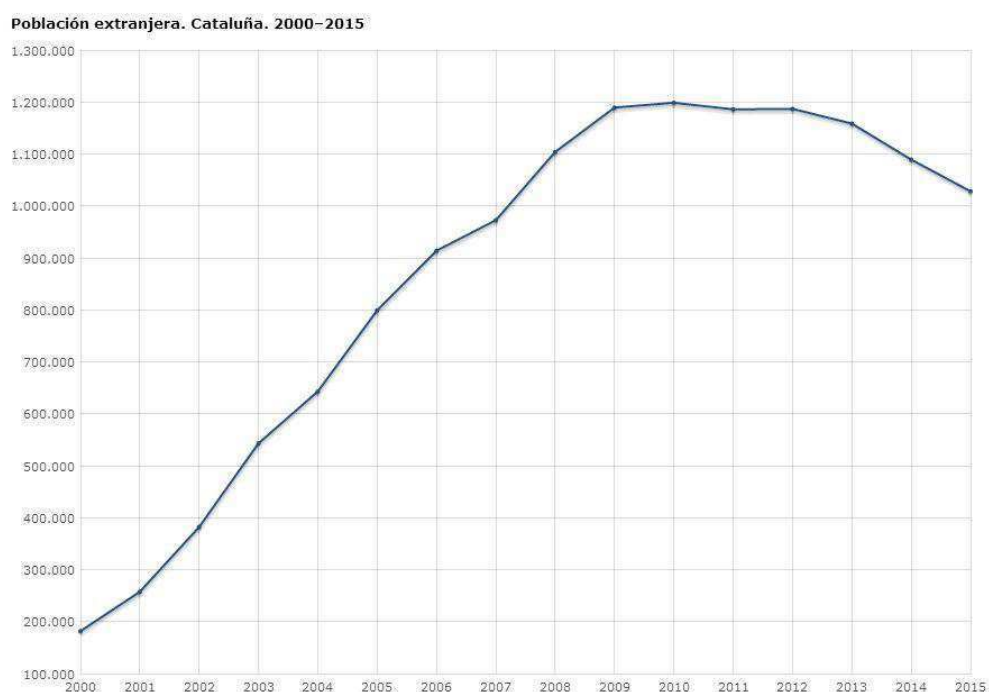
- Les polítiques migratoris de la Unió Europea creen racisme constitucional a través de les identificacions policials, els internaments i les expulsions.
- Les condicions higièniques d'aquests centres són ínfimes. Un clar exemple és el tancament temporal del CIE de València a causa de la presència de paparres que provoquen picadures a les persones internes.

Per tant, per totes aquestes raons donades anteriorment es consideren que els CIE són similars a presons per persones estrangeres i s'haurien de tancar immediatament.

3.8 IMMIGRACIÓ SUBSAHARIANA A CATALUNYA

D'ençà la dècada dels noranta fins l'inici de la crisi econòmica al 2008, a Catalunya s'ha produït una arribada massiva d'immigrants. Malgrat tot, la immigració no és un fenomen nou per a Catalunya ja que als anys cinquanta i seixanta els índexs d'immigració es van incrementar notablement. Tot i això, la immigració d'aquesta anys era originària d'altres zones d'Espanya.

Les terres catalanes sempre havien estat un punt fort d'immigració gràcies a les seves oportunitats laborals ja que a Catalunya estan ubicades les fàbriques més importants d'Espanya, i és un dels territoris més dinàmics econòmicament de l'Estat. Aquest fet provocava que milers d'immigrants volguessin arribar fins a Catalunya amb l'objectiu de poder trobar feina el més ràpid possible. Des del 2001 fins el 2008, la immigració havia experimentat un gran increment. Això va començar a canviar amb l'inici de la crisi econòmica, quan a partir del 2008 els fluxos migratoris van començar a disminuir.



Evolució de la població estrangera a Catalunya⁴⁷

⁴⁷ Font: <http://www.idescat.cat/poblacioestrangera/?b=0&lang=es>

Tal i com es pot observar en aquest gràfic, des del 2000 fins al 2008-2009 el número d'immigrants estrangers a Catalunya s'havia incrementat. Encara això, a partir del 2009 fins a l'actualitat el número s'ha reduït com a conseqüències dels problemes econòmics que pateix el país.

Al 2015 Catalunya estava formada per 7.504.008 habitants, dels quals 1.085.472 eren immigrants, segons les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat).⁴⁸ Aquestes xifres mostren com el 14,47% de la població catalana era estrangera. Així mateix, Barcelona és la província amb el major percentatge de població immigrant respecte el total d'immigració total a Catalunya (65,89%). A continuació, la segona província amb més immigració és Girona (13,63%), seguida de Tarragona (12,81%). En canvi, Lleida és el territori amb menys immigrants (7,68%).

El municipi català amb més immigrants respecte el total de la seva població és Guissona (48,28%), on quasi la meitat dels seus habitants són estrangers. A continuació, es troba Castelló d'Empúries (44, 73%), seguit de Salt (38,18%) i de Sant Pere Pescador (39,43%). Tenint en compte aquests resultats, es pot afirmar que les zones costaneres és on hi ha més immigrants, gràcies als treballs que hi ha relacionats amb el turisme i la restauració.

Són moltes les nacionalitats dels immigrants que viuen a Catalunya. Encara això, la immigració subsahariana representa el 32,09% de la immigració total.

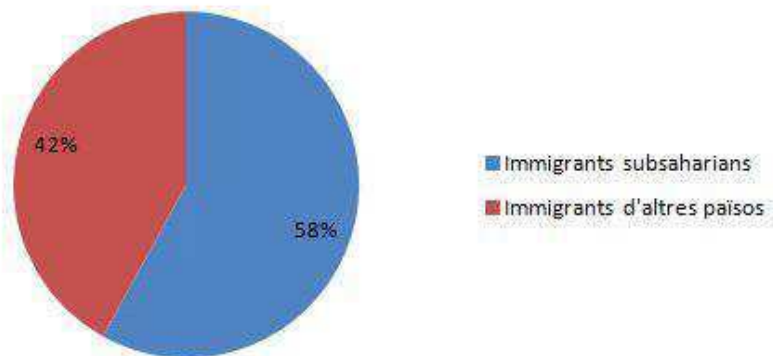
⁴⁸ Aquestes dades només tenen en compte els immigrants legals.

3.8.1 IMMIGRACIÓ SUBSAHARIANA A GRANOLLERS

La ciutat de Granollers sempre ha estat un punt clau per la immigració gràcies a la seva ubicació geogràfica i a les seves possibilitats de desenvolupament interpersonal. Per aquesta raó, sempre havia sigut una de les localitats de Barcelona en rebre més immigrants a l'any.

En dades del 2015, Granollers tenia una població de 60.101 habitants, dels quals 51.696 eren espanyols i l'altre 8.405 immigrants. Del total d'aquests immigrants, el 58% són immigrants subsaharians.

Procedència dels immigrants



4. ANÀLISI DE LES CONDICIONS VITALS

4.1 HABITATGE

L'article 13 de la llei d'estrangeria diu que: *“Els estrangers residents tenen dret a accedir al sistema públic d'ajudes en matèria de l'habitatge en els terminis que digui les lleis i les Administracions. És a dir, els estrangers residents de llarga duració tenen el dret a aquestes ajudes en les mateixes condicions que els espanyols”*. Per tant, tal i com diu la legislació, els immigrants també tenen dret a tenir un lloc de residència, així com rebre les ajudes necessàries.

4.1.1 DESMITIFICANT MITES

→ “Els immigrants no paguen impostos”

Un dels mites que més es pot escoltar entre els espanyols és que els immigrants no paguen impostos i per tant, no aporten cap benefici econòmic a l'Estat. Aquest pensament és totalment fals per les següents raons:

- ☐ Els estrangers han de pagar els mateixos impostos que els espanyols. Tant els immigrants legals com els il·legals, tan sols amb la compra d'aliments al supermercat, estan pagant l'IVA i per tant, estan contribuint a l'Estat.
- ☐ Qualsevol persona en un habitatge legalitzat ha de pagar els impostos corresponents, com el llum, l'aigua, la hipoteca, entre d'altres ja que no hi ha cap tipus de distinció segons el país d'origen.
- ☐ Els immigrants aporten el 6,6% dels ingressos totals de la administració. En canvi, ells només ocupen el 5,4% de la despesa pública.⁴⁹ Per tant, donen més del que reben.

⁴⁹ Font: <http://www.lavanguardia.com/vida/20150410/54429787423/desmontando-peores-mitos-inmigracion.html>

→ **“Els immigrants poden accedir més fàcilment als habitatges de protecció oficial”**

- ☐ En primer lloc, per tal de tenir accés a un habitatge de protecció oficial és necessari estar empadronat al municipi corresponent. D'aquesta manera, no tots els immigrants poden tenir accés a tots aquets habitatges, sinó només a aquells del seu poble.
- ☐ Al 2013, a Barcelona es van concedir 126 pisos de protecció oficial als estrangers, mentre que els ciutadans autòctons en van rebre 1.859.

4.2 TREBALL

Una de les causes principals per les quals els immigrants subsaharians abandonen el seu país és per la manca de feina o per les pèssimes condicions laborals que tenen. Per aquest motiu, un dels principals objectius a l'arribar a Espanya és buscar un treball per poder sobreviure i, en la majoria de casos, poder enviar diners als seus familiars.

“Europa es como la tierra protegida. En Europa hay muchas oportunidades de trabajo. Allí tendré trabajo.”⁵⁰

Els immigrants han ofert una mà d'obra complementaria a la dels espanyols. Aquests han ocupat llocs de treball molt demanats al nostre país, com peons de la construcció, activitats agrícoles, activitats relacionades amb la restauració, etc. Els immigrants legals per poder trobar feina necessiten disposar d'una autorització de treball⁵¹. A l'any 2014, a Espanya es van concedir 141.315 autoritzacions de treball, de les quals 35.562 van ser a Catalunya (27.793 a Barcelona; 3.687 a Girona; 1.634 a Lleida; 2.448 a Tarragona⁵²). Més concretament, de totes aquestes sol·licituds 12.631 pertanyien a immigrants subsaharians. El total d'autoritzacions concedides ha disminuït d'ençà que va començar la crisi econòmica.

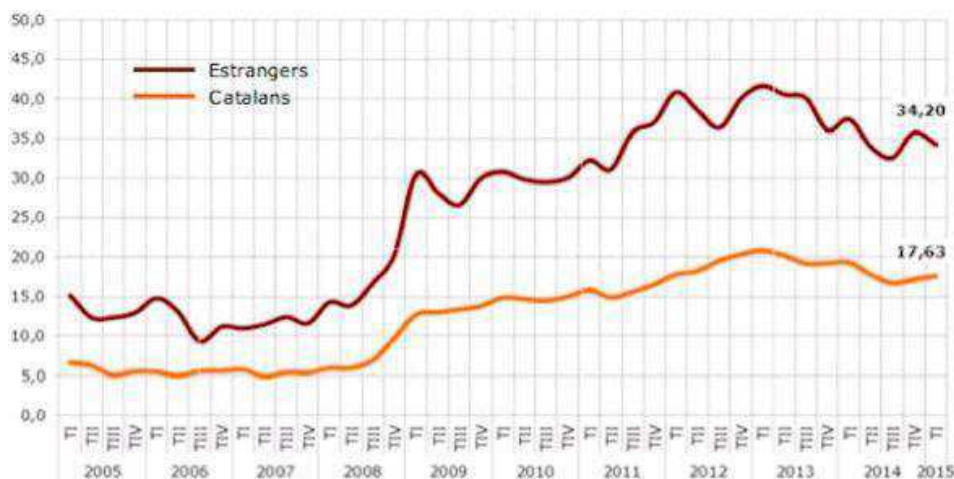
Respecte els afiliats immigrants a la seguretat social, des que en 2008 començà la crisi, va disminuir un 27,5%. En relació a la contractació laboral, també ha disminuït des que s'inicià la crisi. Al 2014 es van contractar 481.614 immigrants, dels quals 231.000 aproximadament pertanyien a immigrants subsaharians. Cal destacar que habitualment són contractes temporals i no de llarga durada, el que crea una certa inestabilitat a aquest sector.

⁵⁰ Immigrant participant en el documental “Astral” de Jordi Évole a Salvados.

⁵¹ Els requisits que ha de tenir un immigrant per poder obtenir l'autorització de treball es poden veure a <http://extranjeros.empleo.gob.es/es/InformacionInteres/InformacionProcedimientos/Ciudadanosnocomunitarios/hoja017/index.html>

⁵² Dades extretes de <http://www.empleo.gob.es/estadisticas/pte/welcome.htm>

El 75% d'immigrants subsaharians treballaven en serveis, l'11% a l'agricultura, el 4% a la construcció, el 3% a la indústria i el 7% a altres treballs



*Taxa de desocupació dels immigrants respecte la dels catalans.*⁵³

Observant el gràfic es pot comprovar que la taxa de desocupació dels immigrants ha sigut sempre superior a la dels catalans ja que, en dades del 2015, l'atur dels catalans era del 17,63% mentre que la dels estrangers era del 34,20%.

Fins ara només hem tingut en compte aquells immigrants que treballen de manera legal, però també hi ha un gran nombre d'immigrants il·legals que tenen treball incomplint les lleis. A partir que començà la crisi econòmica, tal i com hem vist anteriorment, els contractes laborals a subsaharians van començar a disminuir notablement. Per una part es pot pensar que els empresaris van contractar a menys treballadors ja que les empreses van reduir els seus beneficis, però això no és del tot cert. Molts empresaris van començar a contractar als treballadors sense oferir un contracte, és a dir, sense estar afiliats a la Seguretat Social.

D'aquesta manera, l'empresa s'estalviava haver de pagar la Seguretat Social de l'immigrant i per tant, només li havia de pagar el sou, el que suposava una reducció dels costos. Tenint en compte això, es calcula que més de 12.000 immigrants il·legals a Catalunya tenen treball.

⁵³ Font: <http://www.vilaweb.cat/noticies/totes-les-dades-de-la-immigracio-a-catalunya/>

4.2.1 DESMITIFICANT MITES

→ **“Els immigrants tenen més treball que els espanyols”**

El 43%⁵⁴ dels ciutadans enquestats pensen que els immigrants tenen més treball que la població autòctona. Com ja he dit anteriorment, al 2014 es van realitzar a Catalunya 481.614 contractacions d'immigrants. A partir de que començà la crisi econòmica, la població local va començar a pensar que els alts índex d'atur, a part de per altres raons, era per culpa dels estrangers. Aquests pensaven que ells els hi treien la feina i per tant, els portaven a la crisi. No obstant això, es pot dir que no es cert per les següents raons:

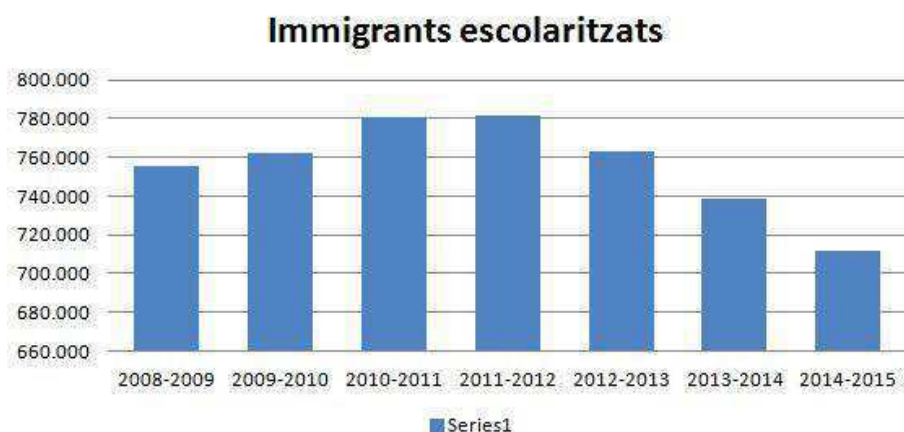
- ☐ Els immigrants han ocupat llocs de treball molt demanats en el nostre país per els quals no existia suficient oferta per part dels treballadors nacionals.
- ☐ Moltes de les activitats on han treballat els immigrants està caracteritzada per salaris baixos i precarietat laboral. Per aquesta raó, molts sectors han sobreviscut gràcies a la mà d'obra dels immigrants.
- ☐ La taxa d'atur dels immigrants és de 34,20%, casi el doble que la dels espanyols. Des de 2008, més d'un milió d'immigrants han perdut el seu treball i més de 220.000 s'han vist obligats a abandonar Espanya com a conseqüència de la manca de feina.

⁵⁴ Aquest percentatge és extret de la enquesta que vaig realitzar a una mostra de 89 persones, entre 14 anys i 70 anys de Catalunya. Els resultats es poden veure a l'apartat 8.1 del treball.

4.3 EDUCACIÓ ALS CENTRES ESCOLARS.

Tal i com diu l'article 9 de la Llei d'Estrangeria "*Els estrangers menors de setze anys tenen dret i deure a la educació, que inclou l'accés a l'ensenyament bàsic, gratuït i obligatori*". Això implica que qualsevol nen i nena que estigui vivint de manera legal al país ha d'estar obligatòriament escolaritzat.

En el curs 2014-2015, a Catalunya hi havia 712.098 alumnes immigrants escolaritzats. Més concretament, d'aquest total 578.002 escolars pertanyien als estudis obligatoris, mentre que l'altre 134.091 eren alumnes en estudis post-obligatoris. Encara això, el gràfic mostra una davallada del número d'immigrants que estudien a Catalunya. Aquesta disminució, igual que va succeir amb el treball, és degut a la crisi econòmica perquè al deixar d'immigrar cap a Catalunya, es va reduir el nombre de famílies amb nens i nenes en edat escolar.



*Número d'immigrants escolaritzats des de 2008 fins 2015.*⁵⁵

Un dels principals obstacles amb el qual es troben els immigrants en arribar a Catalunya és la llengua. Els alumnes immigrants, a part d'acostumar-se a les pròpies dificultats que comporta l'aprenentatge en un país diferent al seu, s'han d'adaptar a un sistema on l'única llengua vehicular als centres escolars és el català. Per tant, això comporta una dificultat afegida en aquest procés. No obstant això, els centres escolars ofereixen ajudes a aquells alumnes immigrants per facilitar l'aprenentatge d'aquesta nova llengua.

⁵⁵ Font: <http://gabinet.com/downloads/RacismeXenofobiaCatalunya.pdf>

4.3.1 DESMITIFICANT MITES

→ “Els immigrants reben més beques de menjador”

El 78%⁵⁶ dels ciutadans enquestats pensen que els alumnes immigrants reben més ajudes i beques escolars que els alumnes locals. En primer lloc, el Reial Decret 1721/2007 imposa uns requisits⁵⁷ que ha de tenir un estudiant per poder obtenir una beca. Principalment, l'alumne ha de tenir la nacionalitat espanyola o ser membre d'algun Estat de la Unió Europea, així com que els seus progenitors tinguin treball a Espanya. Així mateix, l'article 9 de la Llei d'Estrangeria diu que *“Els estrangers menors de setze anys tenen dret i deure a la educació, que inclou l'accés a l'ensenyament bàsic, gratuït i obligatori. Això inclou la obtenció del títol acadèmic i l'accés al sistema públic de beques, igual que els espanyols”*. Però això, aquest mite es pot desmitificar perquè:

- ☐ En la darrera convocatòria de beques de menjador, el 23,5% van ser concedides a alumnes amb nacionalitat estrangera, per la qual cosa el 76,5% restant les van rebre els catalans.
- ☐ Vuit de cada deu beques sol·licitades i acceptades són d'estudiants locals. Per tant, només dos immigrants de cada deu reben l'ajuda.
- ☐ Qualsevol alumne que compleixi els requisits de la convocatòria tindrà accés a la prestació, és a dir, tots els alumnes estrangers i autòctons podran rebre una. Per tant, no es fa cap tipus de distinció.

⁵⁶ Aquest percentatge és extret de la enquesta que vaig realitzar a una mostra de 89 persones, entre 14 anys i 70 anys de Catalunya. Els resultats es poden veure a l'apartat 8.1 del treball.

⁵⁷ Tots aquests requisits es poden veure a <https://www.boe.es/boe/dias/2008/01/17/pdfs/A03496-03507.pdf>

4.4 SANITAT

El Reial Decret –Llei 16/2012- del 20 d’abril, canvià totalment el dret de la assistència sanitària a Espanya. Aquesta reforma va anular les targetes sanitàries al immigrants i només podien rebre serveis des de Urgències, excepte els menors d’edat i les embarassades. No obstant això, no totes les comunitats autònomes van aplicar aquest nou canvi. A Catalunya els immigrants que portin més de tres mesos d’empadronament poden rebre els serveis sanitaris bàsics. D’aquesta manera, aquests disposen d’una tarja sanitària similar a la oficial que els garanteix l’atenció mèdica.

4.4.1 DESMITIFICANT MITES

→ “Els immigrants col·lapsen la sanitat pública”

Moltes persones consideren que la sanitat està col·lapsada per l’excés d’immigrants que hi ha al nostre país, a part de pensar que no col·laboren econòmicament al seu finançament. Això no és cert per les següents raons:

- ☐ Segons enquestes publicades per l’Agència de Salut Pública de Barcelona i el Departament de Salut de la Generalitat, els immigrants visiten menys els metges, són hospitalitzats en menys ocasions i utilitzen menys medicaments que els nadius. Més concretament, ho fan un 19% menys que els autòctons.
- ☐ L’assistència sanitària és finançada a través dels impostos (IVA i IRPF). Per tant, qualsevol immigrant, tant legal com il·legal que consumeix productes està finançant aquest sistema, per la qual cosa té dret a rebre els seus serveis.
- ☐ Les persones grans són les que més utilitzen el sistema sanitari a causa de la seva salut deteriorada. La població que més immigra és la gent jove, el que suposa que només 2 de cada 100 immigrants tinguin més de 65 anys.

→ **“Els immigrants són portadors de malalties”**

Un gran percentatge de persones creu que els immigrants són portadors i transmissors de malalties com l’Ebola o la Sida, però això no és cert per les següents raons:

- ☐ La gran majoria de malalties que arriben a Espanya no són importades pels immigrants, sinó pels viatgers i cooperants que marxen cap a altres països.
- ☐ Les malalties més comunes que podrien portar els immigrants ja estan eradicades al nostre país. Per exemple, en el cas de la xarampió hi ha una vacuna específica amb l’objectiu de prevenir-la, per la qual cosa el percentatge de tenir-la és redueix.

5. SÍNDROME D'ULISSES

Com ja s'ha dit anteriorment, molt sociòlegs consideren el segle XXI com la dècada de les migracions. Aquests moviments suposen per les persones alts nivells d'estrès que dificulten l'adaptació de l'immigrant al país d'origen. Normalment, aquests individus pateixen el **síndrome d'Ulisses**⁵⁸, també conegut com el Síndrome de l'Emigrant amb Estrès Crònic i Múltiple.

Actualment, aquesta malaltia constitueix un problema de salut mental emergent és els països d'acollida. Es calcula que al món més de 20 milions de persones poden patir aquest trastorn. A Espanya, aproximadament, poden haver-hi 800.000 persones afectades, encara que el número va variant diàriament.

Els **factors** estressants, identificats per la psiquiatra Joseba Achotegui⁵⁹, que poden provocar que un immigrant pateixi aquesta malaltia són els següents:

- **Soledat.** La soledat forçada i la separació de la família és el principal factor de patiment per part dels immigrants. La majoria d'immigrants il·legals que arriben a Espanya, més exactament el 90%, arriben fins a la Península sols, deixant a la seva família al seu país d'origen. Així mateix, tenen sentiments de nostàlgia perquè al no estar regularitzats no poden anar a visitar als seus éssers estimats.
- **Dol pel fracàs.** La por al fracàs provoca un sentiment de desesperança. Aquesta emoció sorgeix quan l'immigrant es veu incapaç de subsistir en el nou país, és a dir, al sentir que té les mínimes oportunitats per aconseguir treball, per aconseguir els papers i la nacionalitat, etc.
- **Lluita per la supervivència.** Des del moment en que l'immigrant surt del seu país és tot un repte per salvar la seva vida. La **alimentació** dels immigrants no sol ser la més adequada. En primer lloc, més de la meitat dels ingressos que reben ho solen enviar al seu país natal perquè la seva família pugui subsistir.

⁵⁸ Aquesta malaltia va rebre aquest nom en referència a l'heroi de la mitologia grega, Ulisses, per totes les adversitats amb les quals s'enfrontà durant el seu viatge.

⁵⁹ Joseba Achotegui és el director del Servei d'Atenció Psicopatològica i Psicosocial a Immigrants i Refugiats, així com professor a la Universitat de Barcelona.

Això provoca que, els pocs diners que els hi queda, ho inverteixen en aliments de baixa qualitat. També, el **lloc de residència** és un altre dels problemes. En molts casos els immigrants arriben a Espanya sense tenir una casa on dormir, el que provoca un alt nivell d'estrès.

- **Por.** Altres factors estressants poden ser la por, és a dir, la por durant el viatge, la por a ser expulsats del país, la por a no adaptar-se correctament a la nova cultura, etc.

La **simptomatologia** d'aquest trastorn és molt variat. No obstant això, els símptomes més destacats en la gran majoria de malalts són tristesa, plor i gemecs davant els sentiments de por al fracàs i a la soledat. Un altre és el sentiment de culpa. Normalment, aquest es dona en els homes⁶⁰ ja que tenen la sensació que per culpa seva, ell i la seva família, han d'immigrar i arriscar la vida. També, el nerviosisme i la tensió són els més freqüents. Així mateix, les preocupacions intrusives és un altre símptoma. Immigrar no comporta saber el que es farà exactament a cada moment, sinó tot el contrari. L'immigrant ha de prendre moltes decisions en poc temps que poden tenir molta repercussió en la seva migració, el que provoca alts nivells d'estrès a l'individu. Finalment, l'insomni és el símptoma que més es manifesta ja que durant la nit els immigrants solen tenir malsons, recordant a la seva família o recordant el viatge.

⁶⁰ Es diu que normalment aquest símptoma ho pateixen més el homes ja que en les cultures africanes encara predomina el patriarcat. Per tant, a l'hora d'immigrar ho solen fer ells.

6. RACISME I XENOFÒBIA

La presència dels fluxos migratoris a tots els països suposa una integració social i de convivència democràtica entre col·lectius que tenen diferent cultura, religió, llengua, etc. No obstant això, certs ciutadans viuen aquest enriquiment cultural amb por i rebuig, el que dóna situacions de racisme* i xenofòbia* contra els immigrants.

“El racismo es la mayor amenaza para el hombre, lo máximo del odio por el mínimo de razón”⁶¹

Un dels principals obstacles que impedeix la integració dels immigrants i del seu accés equitatiu als drets humans són els sentiments de rebuig que existeixen en contra els immigrants i les pràctiques discriminatòries. És a dir, tal i com va dir la ONG Human Right Watch (Observatori de Drets Humans) al seu article ⁶², el racisme i la discriminació és un dels principals problemes que afecta a la població. Mutuma Ruteere, relator especial a la ONU, afirmà que les altes taxes de desocupació, les restriccions a la sanitat pública i la segregació als barris d'immigrants, són factors que afavoreixen més aquestes situacions.

El racisme social és un fet innegable en la nostra societat. Quan un immigrant pateix una situació de discriminació, té el seu dret de posar una denúncia contra la persona que li ha fet. Un 82% de les denúncies de racisme són per la negació a l'accés a serveis privats, segons l'informe “L'estat del racisme a Catalunya 2015” ⁶³. També, les dades recollides pel SAID⁶⁴ (Servei d'Atenció i Denúncia per Víctimes de Racisme i Xenofòbia) de SOS Racisme, afirmen que cada vegada els conflictes entre veïns augmenta fins al punt d'arribar al 30% dels casos.

⁶¹ Abraham Joshua Heschel, principal teòleg jueu del segle XX.

⁶² L'article pot veure's a <https://www.hrw.org/world-report/2014/country-chapters/european-union?page=3>

⁶³ Aquest informe es pot veure a: <http://www.sosracisme.org/newsletter/informe-lestat-del-racisme-2015>

⁶⁴ El Servei d'Atenció i Denúncia per a les víctimes de Racisme i Xenofòbia de l'associació SOS Racisme Catalunya (SAID) és un servei gratuït que ofereix atenció a aquelles persones que han sigut víctimes o testimonis d'aquestes situacions. El principal objectiu d'aquest servei és assessorar i actuar davant el conflicte; facilitar el suport psicològic; acompanyar a les víctimes en les necessitats socials; i denunciar públicament aquesta incidència. Més informació extra sobre aquest programa es pot veure a l'annex 3.

Així mateix, una de les dades que més destaca són les agressions o vulneracions pels cossos de seguretat, els quals en aquests darrers anys representen el 20% del total de denúncies.

SOS Racisme, a través del seu programa SAID, afirmà que només 80 persones d'un total de 442 immigrants van decidir realitzar una denuncia per racisme i/o xenofòbia al 2015. En la gran majoria de casos, aquestes persones decideixen no efectuar la denuncia per la por i la desconfiança en el sistema judicial. Així mateix, una altra causa és per la “normalització del racisme”, és a dir, la persona afectada assumeix aquesta discriminació perquè considera que és el tracte que ha de rebre per tenir la pell d'un altre color.⁶⁵

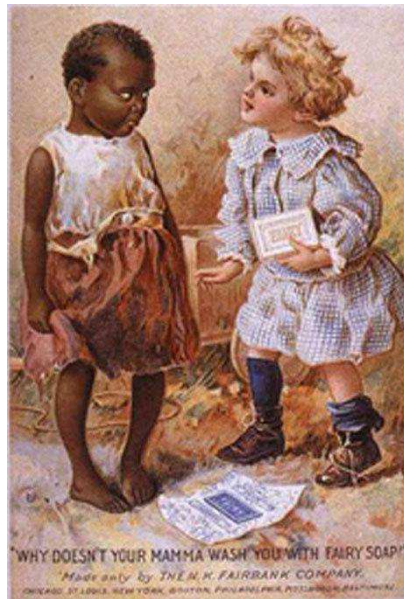
6.1 RACISME A LA PUBLICITAT

La publicitat té com a principal objectiu captar la atenció dels receptors en la major dimensió possible. Per aquesta raó, la publicitat reflexa els estereotips més nombrosos que hi ha a la societat. En aquest sentit cal entendre com estereotip el conjunt de pensaments i idees que comparteixen la gran majoria de la societat. Aquests poden ser tant positius com negatius, però en aquest cas s'utilitzen d'una manera despectiva.

El racisme ha protagonitzat campanyes publicitàries des de fa segles. Com ja s'ha dit anteriorment, aquests anuncis es basen en els prejudicis i pensaments discriminatoris que hi ha en els ciutadans. Avui dia, en molts dels anuncis dels mitjans de comunicació hi ha un racisme “amagat”, el qual s'intenta dissimular d'una manera subtil. Cal destacar que en aquests darrers anys el número de anuncis publicitaris amb una connotació racista ha disminuït, però encara continuen havent-hi una gran quantitat.

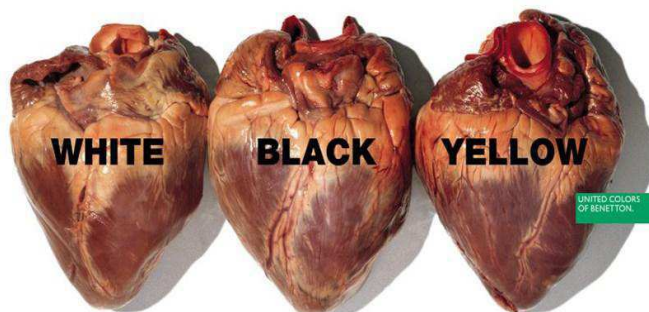
⁶⁵ Aquesta informació va ser proporcionada per Beatriu Guarro, presidenta de SOS Racisme Catalunya.

A continuació, es poden observar dos dels anuncis publicitaris més racistes que s'han realitzat al llarg de la història.



The N.K. Fairbank Company, 1875⁶⁶ Le Savon Dirt off, 1930⁶⁷

Moltes marques utilitzen en els seus anuncis aquesta racisme ocult, però també n'hi ha d'altres que intenten eradicar aquesta discriminació. Una de les marques més conegudes internacionalment que lluita per la igualtat de sexe, gènere i, sobretot, de raça és *Benetton*. Un dels anuncis amb més repercussió mediàtica va ser aquells on hi ha representats tres cors expressant que totes les persones són iguals, sense importar el color de la seva pell.



Campanya publicitària de United Colors of Benetton per eradicar el racisme.⁶⁸

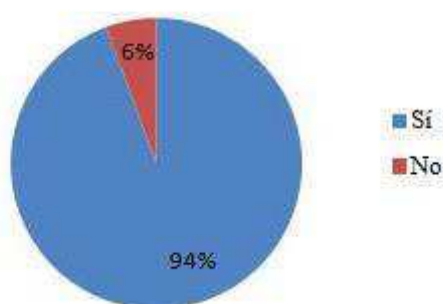
⁶⁶ Font: <http://static.businessinsider.com/image/51157b7669beddff0900000f-400/image.jpg>

⁶⁷ Font: http://www.original-poster-barcelona.com/10486-thickbox_default/le-savon-dirt-off.jpg

En aquesta part m'agradaria adjuntar part dels resultats que he obtingut en el meu treball de camp. Aquí realitzaré una comparació entre com viuen els ciutadans autòctons les situacions de racisme i xenofòbia i pel contrari, com ho fan els immigrants. A la part esquerra trobem una de les preguntes de les enquestes realitzades a una mostra de 89 persones, entre 14 anys i 70 anys de Catalunya. A la part dreta trobem una pregunta de les entrevistes realitzades a una mostra de 63 immigrants subsaharians, entre 25 i 57 anys, de la població de Granollers i Canovelles (Barcelona, Catalunya).

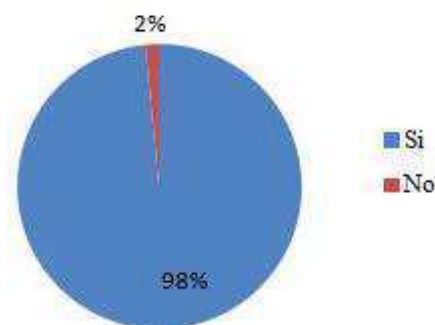
Treball de camp: *Has escoltat comentaris racistes o xenòfobs?*

Comentaris racistes i xenòfobs



Resposta dels ciutadans autòctons.

Comentaris racistes i xenòfobs



Resposta dels immigrants subsaharians.⁶⁹

Observant els resultats obtinguts podem afirmar que quasi el 100% dels enquestats autòctons han escoltat i presenciat comentaris racistes i xenòfobs. Així mateix, respecte els immigrants, cal dir que tots els enquestats excepte una persona han escoltat i viscut en primera persona situacions discriminatòries. Tenint en compte això, verifiquem que és cert que aquestes situacions són un dels problemes més greu de la societat. En aquest cas, comparant els dos resultats, observem que les dades dels immigrants com la dels autòctons coincideixen molt. Per tant, veig positiu que els ciutadans autòctons reconeguin que a vegades han viscut situacions discriminatòries i han escoltat comentaris racistes ja que crec que és un petit pas per intentar resoldre aquest gran problema.

⁶⁸Font: <https://s-media-cacheak0.pinimg.com/originals/25/e8/fa/25e8fa3a3ac23245d22448bc54280553.jpg>

⁶⁹ Aquesta pregunta es pot veure a les entrevistes realitzades als immigrants subsaharians, que han quedat exposades a l'annex 2.

Treball de camp: On has escoltat aquests comentaris?



Resposta dels ciutadans autòctons.

Resposta dels immigrants subsaharians.⁷⁰

Tal i com podem comprovar als dos gràfics, tant els enquestats autòctons com els immigrants estan d'acord que majoritàriament escolten i rebran més comentaris racistes és en els llocs públics. Aquestes situacions es solen produir al carrer, o fins i tot, en els mitjans de transport com els autobusos o al tren.

Així mateix, els enquestats autòctons consideren que de vegades els mitjans de comunicació realitzen certs comentaris racistes, però no els hi donen importància. En canvi, els enquestats immigrants consideren tot el contrari. Els mitjans de comunicació tenen un rol molt important en la societat actual. Moltes vegades, aquesta influència és tan gran que pot influir a la manera d'actuar i de pensar dels ciutadans. Tenint en compte això, considero que certs programes que s'emeten en televisió haurien d'evitar aquelles situacions on els seus personatges tenen actituds racistes i xenòfobes. Personalment, crec que si això es controlés, segurament hi haurien molts menys comentaris d'aquest tipus als llocs públics ja que la gent no els agafaria com a exemple.

⁷⁰ Aquesta pregunta es pot veure a les entrevistes realitzades als immigrants subsaharians, que han quedat exposades a l'annex 2.

Tot seguit, trobem que un 25% dels enquestats autòctons ha escoltat aquests comentaris en llocs de reunió amb els amics, en comparació amb el 9% dels immigrants. Considero que aquesta diferència es dona a que, majoritàriament, les persones immigrants es solen relacionar amb altres immigrants. És a dir, redueixen el seu cercle d'amics per por a que altres ciutadans autòctons els discriminin pel seu color de pell. Per tant, no solen escoltar tants comentaris en aquest tipus de reunió perquè, com he dit anteriorment, els immigrants es solen relacionen amb altres immigrants.

Finalment, un altre lloc on els enquestats escolten aquest tipus de comentari són en les reunions familiars. Lògicament, és molt baix el percentatge d'immigrants que els reben en aquest àmbit.

7. ÚLTIMES NOTÍCIES SOBRE LA IMMIGRACIÓ SUBSAHARIANA

QUÈ? Rescaten en dos dies més de 10.000 immigrants subsaharians.

QUAN? Els dies 3 i 4 d'Octubre del 2016.

ON? Al Mar Mediterrani, a l'illa italiana de Lampedusa.

RESUM DE LA NOTÍCIA

Les bones condicions climàtiques que es donen al Mediterrani a la tardor ha sigut un punt a favor per l'arribada massiva d'immigrants als països europeus. Per aquesta raó, la Guàrdia Costanera italiana va interceptar entre dilluns 03/10 i dimarts 04/10 a uns 10.000 immigrants que intentaven arribar a Itàlia pel Mediterrani.

Dilluns la Guàrdia Costanera va comptabilitzar 39 operacions de rescat diferents en què es van salvar 6.059 persones. Així mateix, dimarts van rescatar a uns altres 4.855 immigrants. La gran majoria d'immigrants eren de Guinea, Nigèria, Eritrea, Gambia, Sudan, Costa de Marfil i Somàlia. No obstant tots aquest rescats, durant la nit de dilluns a dimarts, *l'Astral*, vaixell de l'ONG catalana de salvament Proactiva Open Arms (POA), va trobar una barca inflable amb els cossos de 29 immigrants.

Guillermo Cardaño, metge de l'*Astral*, afirmà que: “*Era com una muntanya de mort. Fins que no els vam ficar en bosses, no els vam poder comptar.*”

Esperpèntic.”



Immigrants traient un nadó del mar.⁷¹

⁷¹ Font: <http://img.rtve.es/v/3745475?w=1180&preview=1475678258691.JPG>

QUÈ? Més de mig centenar d'immigrants intenten fugir del CIE.

QUAN? Entre els dies 18 i 19 d'Octubre del 2016.

ON? Al CIE d'Aluche, Madrid.

RESUM DE LA NOTÍCIA

La matinada del 18 d'Octubre es va produir al Centre d'Internaments d'Immigrants d'Aluche (Madrid) un motí on més de mig centenar d'immigrants, segons fonts policials, van intentar fugir d'aquest.

El motí va començar a les 22:00 hores, mentre que les autoritats policials estaven intervenint en el conflicte originat en un partit de futbol. Segons fonts del centre *“Han tapado las cámaras de seguridad para no poder ser controlados desde la sala de monitores y han comenzado a romper mobiliario y a abrirse paso hasta que han llegado a la azotea”*. Els immigrants, que majoritàriament eren d'Argèlia, van pujar al teulat com a protesta per reivindicar les pèssimes condicions en les que es trobaven. Davant aquesta situació, la alcaldessa de Madrid va intentar negociar amb ells.

El SUP va denunciar l'estat en que es troba el CIE; són presons sense tenir les condicions per ser-ho. Aquests estan ubicats en antigues casernes o velles presons, que originen constants de conflicte.



*Policies vigilant el CIE d'Aluche*⁷²

⁷² Font: http://politica.elpais.com/politica/2016/10/18/actualidad/1476823104_545697.html

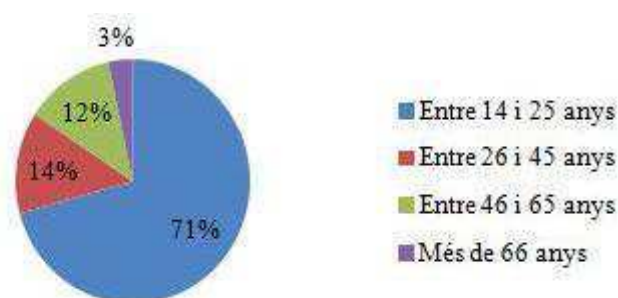


8. TREBALL DE CAMP: ANÀLISI DELS RESULTATS

8.1 ENQUESTA ALS CIUTADANS AUTÒCTONS

De manera simultània a la realització del treball teòric he desenvolupat un treball de camp format en primer lloc per enquestes realitzades a la població autòctona, que han estat respostes per una mostra de 89 persones. Al llarg del treball he adjuntat alguns dels resultats de les enquestes ja que estaven relacionats amb els temes tractats. No obstant això, no tots els resultats s'han pogut incloure, de manera que dedico aquest espai per posar tots els resultats de les enquestes restants.⁷³

▪ Quants anys tens?



En primer lloc, en aquesta enquesta es troben representats diversos grups en funció de la seva edat; el més nombrós és entre 14 i 25 anys.

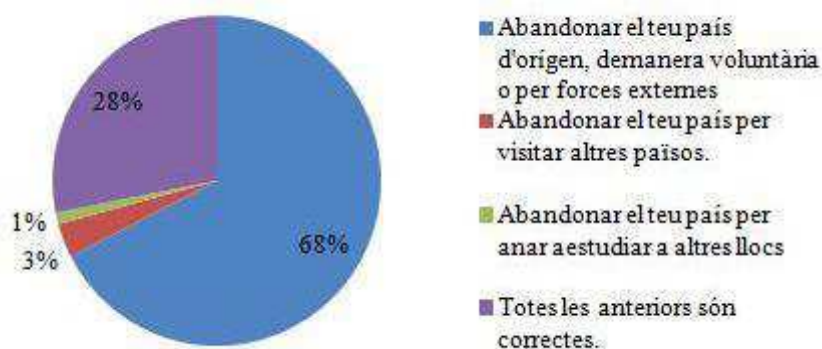
▪ Quina nacionalitat tens?



És important destacar que el 99% dels enquestats tenien nacionalitat espanyola, excepte un 1% que tenia doble nacionalitat. Això és important per poder entendre millor els resultats de les altres enquestes.

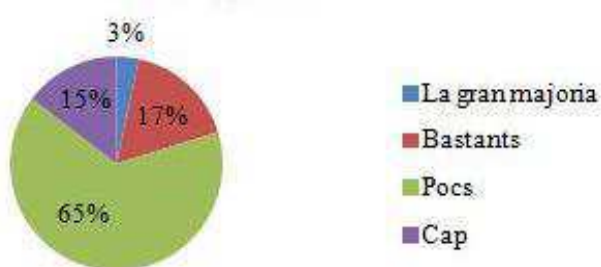
⁷³ En aquest apartat només es posaran aquelles enquestes les quals no s'han pogut incloure en el treball teòric. Per tant, les que han sigut ja incloses no es tornaran a posar en aquest apartat.

- Quin significat té la paraula immigració?



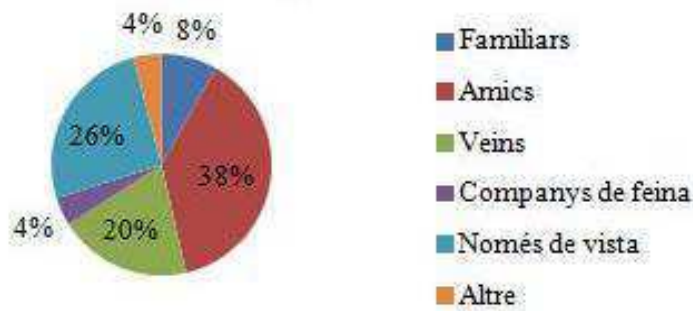
La gran majoria dels enquestats consideren que la paraula immigració ha d'estar vinculada exclusivament amb aquelles persones que marxen a un altre país per forces externes, com seria una guerra, per persecucions polítiques, etc. Cal destacar que això no és cert. Tal i com un 28% dels enquestats han respost, la immigració també consisteix en marxar a un altre territori no només per forces majors, sinó amb altres objectius com seria visitar-lo, estudiar, entre d'altres. Per tant, més de la meitat dels enquestats tenen una idea equivocada del que és la immigració.

- Entre tots els seus coneguts, quants són immigrants?



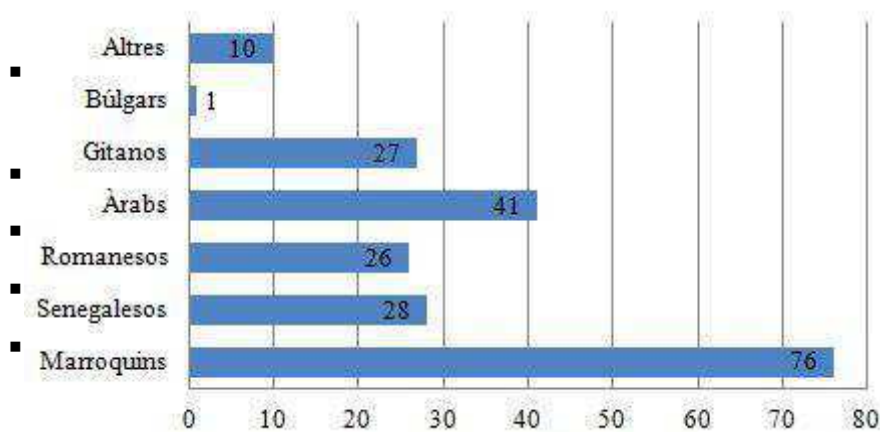
Es pot observar que la gran majoria dels enquestats coneixen a molts pocs immigrants (65%). Així mateix, un 15% dels ciutadans enquestats no coneixen a cap estranger. La dada més destaca és que només un 3% en coneix molts.

- Quina relació tens amb els immigrants?



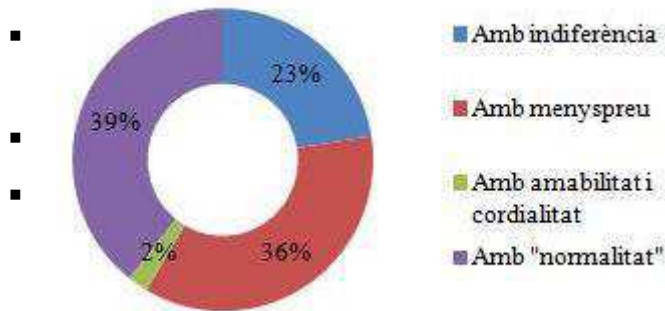
La gran majoria dels enquestats tenen immigrants com a amics i com a veïns. Crec que és important que els enquestats autòctons tinguin relacions properes amb gent d'altres països ja que això és una mostra de que cada vegada més el racisme i la xenofòbia estan una mica més eradicats.

- Quin d'aquests grups creus que formen el percentatge més gran d'immigrants a Espanya?



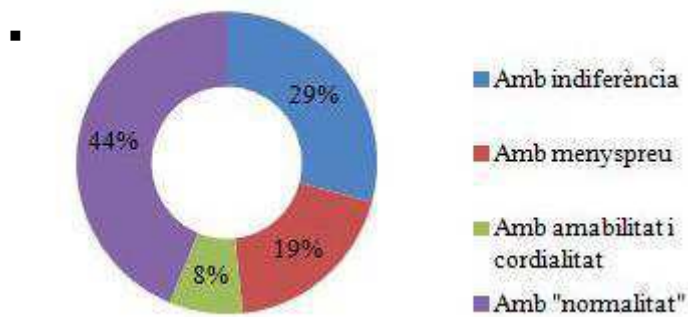
En aquest gràfic es pot observar que els enquestats opinen que els grup més gran d'immigrants que arriba a Espanya són del Marroc. Aquest resultat és cert ja que la immigració marroquí a Espanya ocupa un 65% respecte el total.

- Com diries que els espanyols tracten als immigrants?



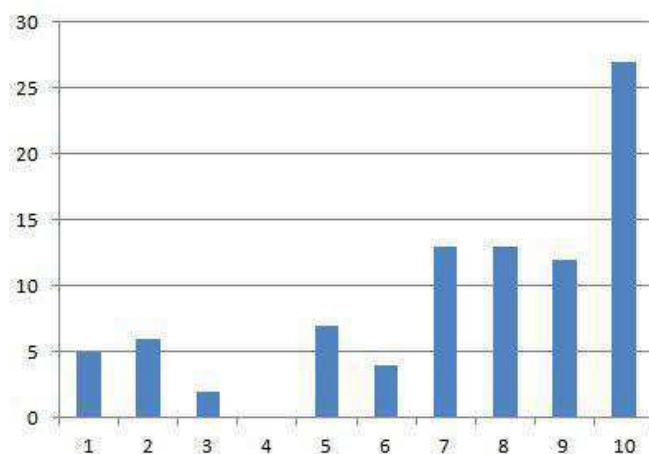
Al gràfic es pot observar que un 39% dels enquestats opinen que els espanyols tracten als immigrants amb normalitat, respecte el 36% que creu que ho fan amb menyspreu. Així mateix, un 23% creu que els tracta amb indiferència i un 2% amb amabilitat i cordialitat.

- I al revés? Com tracten els immigrants als espanyols?



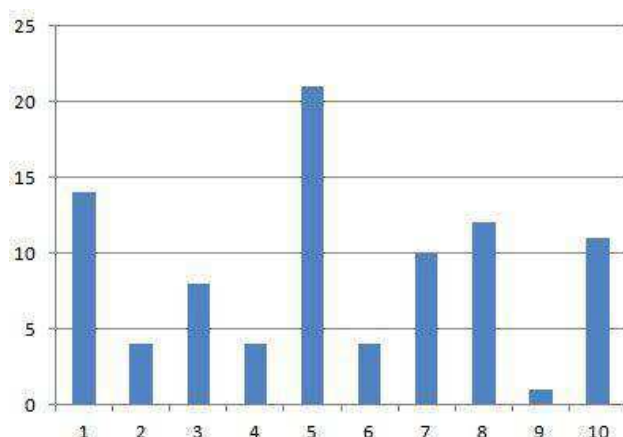
L'anàlisi d'aquest gràfic ens mostra com el 44% dels enquestats considera que els immigrants tracten als espanyols amb normalitat; un 29% amb indiferència; un 19% amb menyspreus; i un 8% amb amabilitat i cordialitat. Aquests resultats m'han sorprès ja que comparant aquest gràfic amb l'anterior els resultats són d'allò més variats. M'ha sobtat que els enquestats pensin que els immigrants tracten als ciutadans nats amb respecte. En canvi, aquests ciutadans autòctons reconeixin que ells tracten als nous immigrants amb menyspreu. Per tant, en aquest punt és pot observar la manca de respecte que tenen molts espanyols cap als immigrants.

- Del 1 al 10, en quin punt estàs d'acord amb aquesta opinió?
- Els immigrants tenen més ajudes escolars que els espanyols. (1 totalment desacord/10 totalment d'acord)



Els resultats d'aquesta pregunta són molt variats, però amb una simple cop d'ull es pot observar que la gran majoria de persones estan molt d'acord amb aquesta opinió. Aquest pensament és fruit dels prejudicis i falsos mites que hi ha sobre els immigrants.⁷⁴

- Del 1 al 10, en quin punt estàs d'acord amb aquesta opinió?
- Els immigrants tenen més treball que els espanyols.

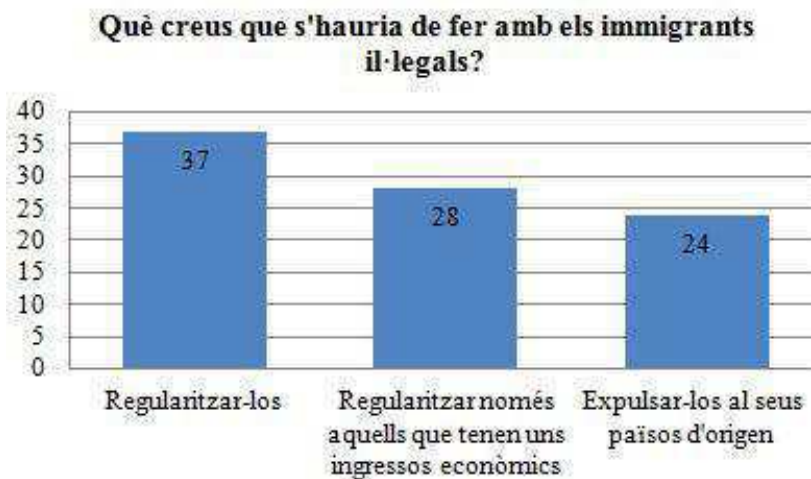


Els resultats d'aquesta pregunta són molt variats. Hi ha un 46% dels enquestats que tendeix a opinar que no és cert, però l'altre 44% creu el contrari.⁷⁵

⁷⁴ La desmitificació d'aquest mite és pot observar a l'apartat 4.3 del treball teòric.

⁷⁵ La desmitificació d'aquest mite és pot observar a l'apartat 4.2 del treball teòric.

- Que consideres que s'hauria de fer amb els immigrants il·legals?



La gran majoria dels enquestats (37 persones) opinen que els immigrants haurien d'estar regularitzats, sense tenir en compte els seus ingressos econòmics. Així mateix, unes 28 persones han opinat que també s'haurien de regularitzar, però sempre tenint en compte quins són els seus ingressos econòmics. En canvi, 24 persones han opinat que els immigrants haurien de ser expulsats, fos quina fos la seva situació de vida. Des del meu punt de vista, considero que aquesta és una opinió molt dràstica causada pels prejudicis. Per tant, opino que s'hauria de tenir una ment més oberta i tenir més sensibilitat vers les dificultats d'aquestes persones.

- Què opines a nivell demogràfic sobre l'arribada d'immigrants a Catalunya?



Observant el gràfic és pot comprovar que un 48% dels enquestats considera que la immigració a nivell demogràfic té aspectes positius. En canvi, el 52% creu el contrari. M'ha sobtat aquest resultat perquè una part dels enquestats veuen aquesta immigració com un fenomen que principalment aporta coses negatives a la societat, com per exemple la pèrdua d'identitat cultural.

Des del meu punt de vista, crec que aquest pensament hauria de canviar ja que el més probable és que el 52% dels enquestats pensin això pels prejudicis que tenen cap als immigrants. Per tant, s'hauria de primer conèixer tot allò positiu que té la immigració, per tal d'eradicar aquest pensament.

8.2 ENTREVISTA A SOS RACISME CATALUNYA

Simultàniament, vaig realitzar una entrevista a Beatriu Guarro, presidenta de l'associació SOS Racisme Catalunya.

SOS Racisme Catalunya és una associació no governamental que lluita per la defensa dels drets humans i la igualtat de drets i oportunitats de totes les persones. Principalment, treballen per eliminar el racisme i la xenofòbia.

Entrevista a Beatriu Guarro

Beatriu Guarro, presidenta de l'associació SOS Racisme a Catalunya.



1. Quines són les tasques principals que feu vosaltres com a associació?

El nostre principal objectiu és denunciar el racisme que hi ha a la nostra societat, és a dir, fem dos tipus de denúncies. En primer lloc, canalitzem les denúncies de les víctimes de racisme que venen aquí i a través del nostre programa SAID (Servei d'Atenció i Denúncia), denunciem i fem tot el seguiment del procés. En aquest sentit, es fa un seguiment i el nostre equip estudia si s'ha de canalitzar per la via penal o si es pot fer una mediació i es fa un procés d'acompanyament a la víctima. Moltes vegades, les víctimes arriben amb lesions psicològiques perquè sobretot si es tracta d'una agressió verbal, l'assetjament és constant. Així mateix, també estem en contacte amb altres associacions per canalitzar aquestes lesions psicològiques. Si es tracta d'un assetjament laboral, i en el cas que no es pugui demostrar que hi ha racisme encara que el més segur és que si hi ho hagi, contactem amb sindicats. En el cas que es pugui demostrar que si hi ha racisme, portem el cas conjuntament amb el sindicat corresponents.

El SAID és el programa principal que té la nostra associació. Així mateix, portem a terme les denúncies on podem apreciar que hi ha racisme a través dels mitjans de comunicació i xarxes socials per fer la difusió..

També, fem activitats de sensibilització, organitzem jornades i xerrades i a més a més, estem en contacte amb les administracions i els partits polítics per intentar millorar les polítiques discriminatòries que existeixen cap a les persones.

2. *Quines activitats/ajudes/accions realitzeu per ajudar a l' integració dels immigrants?*

Nosaltres, directament, com a organització no participem en la integració de les persones ja que no és l'objectiu. La finalitat és denunciar el racisme, la xenofòbia i la exclusió per aquestes causes. No obstant, estem en contacte amb altres organitzacions que si participen en la integració i de vegades, fem activitats conjuntes.

3. *Tal i com he pogut veure a la vostra pàgina web, SOS racisme denuncia molts punts de conflicte que hi ha a la societat. Em podríeu dir quines són aquelles accions que més denuncieu? Per què?*

Any rere any, nosaltres publiquem l'informe anual que és la recollida de les denúncies que ens arriben a nosaltres; sabent només ens arriba la punta del iceberg perquè els casos de racisme són molt més. El que estem observant és que arriben persones per informar-se, les hi expliquem el procés i, tot i que nosaltres aconsellem informar, ells decideixen no fer-ho ja que no creuen en absolut a la justícia. En aquest cas, es produeix la normalització del racisme ja que la societat acaba considerant normal que perquè una persona tingui el color de pell diferent s'ha de tractar distint. Per un altre banda, la pròpia víctima de racisme ho veu com normal.

Pel que fa el major nombre de denúncies continua sent denúncies contra els cossos de seguretat, majoritàriament la Guardia urbana de Barcelona. També, observem racisme rural vinculat a aquesta normalització. Per exemple, una dona que una veïna li deia constantment insults com “*Vuelve a tu país*” i “*Sudaca de mierda*”.

4. *Què passa quan un immigrant denuncia a un policia?*

Si nosaltres observem que hi ha proves que ho demostren, aconsellem a la persona que ho denuncia però l'advertim dels perills que corre.

Si estem denunciant a qualsevol cos de seguretat, nosaltres posem la denuncia i l'endemà hi ha una contra denuncia de l'agent denunciat dient que l'immigrant havia sigut que li havia provocat o agredit. Quan el cas va a judici, la paraula del policia sempre prima per damunt de la víctima. Per nosaltres, és tot un èxit que finalment la víctima no sigui denunciada. Per aquest motiu, hi ha víctimes que, quan els hi expliquem el risc que corren, volen seguir endavant amb el procés però d'altres prefereixen no fer-ho.

En alguns casos, quan es tracta d'una contra denuncia el que sol passar és que finalment no hi ha ni denunciat ni denunciant. En canvi, de vegades el nostre defensat acaba sent denunciat i se li posa una multa.

5. *Segons el vostre punt de vista, com creieu que els ciutadans autòctons tracten als immigrants?*

El racisme social és un fet innegable. Per sort, la societat està dividida. Hi ha moltes persones i moltes organitzacions que estan d'acord en que tothom té el dret d'instal·lar-se al nostre país i viure lliurament. No obstant això, també hi ha a una part que pensa el contrari; això és fàcilment visible a les xarxes socials. També, hi ha un gran nombre de persones que perquè viuen en un barri o poble on no té a prop persones d'altres orígens, ni en plantegen aquests temes.

6. *Com a opinió vostra, creieu que en aquests darrers anys el número de persones racistes que hi ha a la societat ha augmentat o disminuït?*

Nosaltres constatem que augmenta. El racisme social no deixa de ser una conseqüència del racisme constitucional que a través de lleis, com la llei d'Estrangeria, dels CIE i dels mitjans d'informació provoca una falta d'informació dels ciutadans.

7. *Creieu que a vegades la població relaciona immigració amb delinqüència?*

Sí, moltes vegades les persones poc informades relacionen immigració amb delinqüència. En molts casos les raons que es solen dir és que a Catalunya hi ha un 15% d'immigrants i a les presons hi ha més d'un 20% d'immigrants. Això és veritat.

No obstant, es solen oblidar que això no vol dir que delinqueixin més, sinó que els empresonen més. Si tu vas a estudiar els casos, t'adones que no és perquè delinqueixin més, sinó perquè se'ls aplica una llei diferent.

Per exemple, per delictes que no arriben a dos anys no es compleix presó, excepte quan el jutge considera que hi ha perill de fuga. Totes les persones que no tenen nacionalitat espanyola se'ls aplica automàticament aquest perill de fuga i per tant, totes són empresonades.

8. *Com a organització participeu activament en els rescats d'immigrants que es fan al Mar Mediterrani? Si es així, quines són les condicions amb les quals es troben els immigrants al aconseguir creuar-lo?*

No, nosaltres no però si que en formen part de la plataforma *Stop Mare Mortum* i participem activament. No obstant això, *Mare Mortum* no es dedica als rescats, però si que col·labora i està en contacte amb altres organitzacions. Jo a través de *Mare Mortum* vaig estar a Lesbos, no participant en els rescats però si veient com estava la situació.

- *Com a experiència personal, quines són les condicions?*

Això es una vergonya d'Europa; als països europeus se'ls hauria de caure la cara de vergonya al veure les condicions en que es troben a aquestes persones. Primerament, s'intenta que aquestes persones, a través dels vaixells de Frontex, no arribin a aigües Europees i es tornin cap als seus països. En el cas que hi arribin, les persones que s'encarreguen de la seva acollida són associacions voluntàries. També, els primers camps que tenen les persones refugiades són camps d'organitzacions privades que ho fan per altruisme amb l'objectiu de transformar aquesta realitat.

9. *Així mateix, participeu també activament en els rescats d'immigrants a les tanques de Melilla i Ceuta? Si es així, quines són les condicions amb les quals es troben els immigrants al aconseguir saltar-la?*

Sí, amb les organitzacions que hi participem sí que ho estan. *Stop Mare Mortum* ha estat a Ceuta i a Melilla no per ajudar, sinó per establir contacte amb les persones que estan allà.

10. *Quines opcions, és a dir, de quines maneres un immigrant pot demanar els papers a Catalunya?*

A Catalunya res perquè tot el que té a veure amb Estrangeria és de l'Estat Espanyol. Aleshores hi ha oficines d'estrangeria hi ha oficines que depenen de l'Estat però aquí a Barcelona no donen hora de visita des de fa tres mesos perquè diuen que està col·lapsat. Això implica que moltes persones que tenen permís de residència i els ha caducat o els està a punt de caducar, s'estan quedant en situació il·legal ja que no poden demanar hora. Per tant, si a aquests els para la policia pel carrer i els demanen els papers, corren el risc de ser enviades als CIEs i posteriorment, ser expulsades. Això és per culpa de que les administracions no fan el treball que haurien de fer i de moment, s'està convertint en un problema molt greu; estan jugant amb la vida de les persones. A més, els contractes de treballs estan vinculats amb els permisos de residència. Això provoca que si el permís caduca, el treball caduca.

11. *Quantes expulsions d'immigrants es poden realitzar en un any?*

Com els immigrants són persones que no tenen la nacionalitat espanyola i no tenen una sèrie de drets, tot el que envolta a aquestes persones és arbitrari. Se'ls poc tractar com si fossin animals o mobles ja que no tenen el dret de queixar-se ni de posar una denuncia. Potser avui estic aquí, però demà estic en situació irregular, el que vol dir que sempre has d'estar en vigilància. Un exemple és un conegut de nacionalitat espanyola però de pell negra, el van aturar per carrer i en aquell moment no portava la documentació; el van internar en un CIE 48 hores sense poder realitzar cap trucada a la seva dona.

12. *Quin seria el procés judicialment legal que s'hauria de fer a l'hora d'efectuar una expulsió?*

Quan una persona no té la residència, un jutge pot dictar la ordre i ser internat en un CIE. Cal destacar que dictar no vol dir que ho hagi de fer ja que existeixen mesures alternatives reconegudes per la Llei d'Estrangeria, com presentar-se periòdicament davant del jutge, però que no s'apliquen. Una vegada la persona és internada al CIE, només pot estar tancada un

Màxim de 60 dies, període on es suposa que s'han de realitzar tots els tràmits per la expulsió. Llavors, per tal que una persona sigui expulsada, ha d'haver un país que la rebi i un conveni. De vegades, tot i sabent que no hi ha provés per la expulsió ni es podrà fer aquest conveni, tenen a les persones entre 58 i 59 dies als CIE i al dia 60 les tornen a deixar en llibertat. En dades generals de tot l'Estat, només el 46% dels internats als CIE són expulsats; més de 50% no són expulsades ja que no es pot tramitar aquest conveni. També, si no hi ha vols previstos amb les companyies no és pot executar perquè hi ha d'haver un mínim. Així mateix, també s'han donat casos d'expulsions a través de vols regulars, però que en molts casos no es duen a terme ja que els viatjants es neguen que aquella persona viatgi amb ells amb l'objectiu d'aturar aquesta expulsió.

13. *S'incompleixen moltes irregularitats en els "vols de la vergonya"?*

Sí. Hi ha una normativa de la policia que en casos "necessaris" aquestes persones podran ser emmordassades, lligades amb brides, immobilitzades i, fins i tot, drogar-les. Els tracten com a bestiar.

14. *Quin és el procés que es segueix a l'hora de realitzar les anomenades "expulsions exprés"?*

Moltes vegades, s'expulsa directament a la persona sense passar per un centre d'Internament ni per un jutge. D'aquesta manera, nosaltres ens assabentem de la seva expulsió quan la persona ja està al seu país. En aquests casos, s'incompleix el dret de defensa davant d'un jutge.

15. *Què és fa amb aquells immigrants que se'ls porta cap als CIE (drets)?*

Drets? El CIE de Barcelona va estar molt de temps tancat perquè, en la llei d'Estrangeria si hi havia el reconeixement sobre els CIEs però no un reglament. Llavors, els centre de la Zona Franca no s'ajustava i el van tancar per fer reformes; per exemple, els internats no podien anar al lavabo de nit ja que a les habitacions no hi havia i per tant, havien de fer les seves necessitats dins les cel·les. Per tant, partint de la base que no s'estan complint els drets bàsics d'unes persones que no han delinquit, tot lo altre és complementari.

En aquest sentit, una presó està molt més controlada i condicionada que els CIEs. Per exemple, en una presó poden entrar jutges, diputats, familiars... en canvi, als CIEs les visites estan molt restringides i controlades. En definitiva, els CIE són llocs fora de la llei.

16. *Per quines raons esteu a favor del tancament del CIE de la Zona Franca de Barcelona?*

La raó bàsica és perquè no estem a favor de la Llei d'Estrangeria perquè classifica a les persones entre ciutadans amb una sèrie de drets (nosaltres) i ciutadans sense cap drets (immigrants), on a partir d'aquesta llei sorgeixen els CIEs on preveuen que es pot privar de llibertat a persones que no han comès cap delictes. Per tant, partir d'aquesta base no als CIE.

17. *Creieu que hi ha una falta d'informació ciutadana sobre el que són els CIEs?*

Sí, perquè hi ha persones que es pensen que són presons d'immigrants i no és així. Si que és veritat que un immigrant que delinqueix, depenen de la gravetat del delictes, és possible que si li commuti la pena de presó per pena d'expulsió. A aquestes persones van als CIEs, de tal manera que en aquests centres poden coincidir persones immigrants com nosaltres amb persones que sí són delinqüents. Això genera moltes vegades situacions de conflicte en els propis recintes. Per tant, el problema és que els delinqüents haurien d'anar a la presó i no als CIEs.

18. *Quins problemes creieu que hi ha a la societat en relació al racisme i xenofòbia.*

Sí, en part per falta d'informació i en part per la desinformació d'alguns mitjans de comunicació d'alguns polítics. També, la política de l'Estat Espanyol és de pedra i no pensen moure cap fil a favor dels immigrants; al contrari, les polítiques són cada vegada més repressives.

Per tant, com tots els problemes que hi ha no arriben a la població, es crea una ideologia inapropiada.

19. *Quines campanyes/actuacions porteu a terme per intentar eradicar el racisme?*

Portem campanyes de denuncia directament i altres de sensibilització. Per exemple, hem realitzat el tancament de la primera fase de “La família del costat”. Això consisteix que, a través d’organitzacions de barris i associacions de veïns i veïnes d’immigrants, nosaltres posaven en contacte persones de nacionalitat diferent de manera que es podien convidar entre ells a sopar. Així era una manera d’intercanviar idees, que es coneguessin més i comprovar que són persones com nosaltres. També, vam presentar al Museu Marítim el projecte de delictes d’odi. Moltes vegades es coneix aquests concepte però no es practica. Per això, aquest projecte internacional, en el qual participa SOS Racisme encapçalat per SOS Racisme Guipúscoa, juntament amb altres organismes internacionals, tenia com a objectiu incidir en el món constitucional i judicial (jutges, policies...) perquè es comenci a utilitzar el concepte delictes d’odi que està tipificat.

– *Què és el delictes d’odi?*

Per exemple, et tiren a terra i et diuen negre de merda. Davant això, tu ho portes a judici perquè hi ha racisme. Per tant, el delictes d’odi és el delictes contra a una persona per pertànyer a un determinat grup.

20. *Com valoreu les polítiques vers els immigrants refugiats que està duent a terme la Unió Europea?*

Si hagués de posar nota sota zero. És una vergonya perquè, si parlem des del punt que venen a treballar, se’ls està tractant com a objectes, com a mà d’obra. Ara que hi ha feina ens interesseu, però ara que hi ha crisi no un volem. Segons la Declaració dels Drets Universal, contempla el dret de la Mobilitat i tots els Estats de la Unió Europea l’han firmat, però a l’hora de la veritat no es respecta. Així mateix, si compares el que es gasta la Unió Europea en mesures de control de FRONTEX i externalització de fronteres comparat amb el que es gastar en rescats, es gasten mil vegades més. Per tant, amb deu vegades menys es podrien rescatar a molta gent del Mediterrani.

L'Estat Espanyol en els seus pressupostos tenen una part destinada a cooperació. Tothom pensa que deuen tenir projectes en determinats països per ajudar a construir escoles, hospitals, fer arribar aigua potable, etc. Doncs no. Una part molt important s'utilitza per extarnalitzar fronteres, és a dir, per construir centres d'internaments als països voltants de la Unió Europea, sobretot del Marroc, pagats per la Unió Europea que actuen com a primera barrera. Els fons estatals no es destinen en cooperació, sinó en control de fronteres. Si les condicions de vida dels CIEs d'Espanya són els que són, allà al Marroc són encara més pèssimes

21. *Què caldria fer des de la Unió Europea per abordar el tema de la immigració de manera més coherent i humanitària?*

Ara mateix la Unió Europea hauria de fer un gir ja que en aquest aspecte no s'aguanta per enlloc. Tot el que se suposava que havia de ser la Unió Europea, un conjunt de països cap a la cooperació humana, és to el contrari. Actualment, des del meu punt de vista està actuant d'una manera molt perillosa. E primer lloc, els països rics són la causa principals que els immigrants vulguin arribar fins aquí perquè estan realitzant una política econòmica neocolonial, totalment abusius que deixen a les persones sense mitjans de subsistència, obligant-los a abandonar el seu país. Per tant, quan els obligues a abandonar el teu país però després no els hi deixes arribar al teu, alguna cosa ha de canviar.

Un exemple concret els acords de pesca de la Unió Europea amb el Senegal. La gent d'allà portaven una vida digna ja que anaven a pescar i venien el peix. La Unió Europea va fer un acord on només podien anar a pescar aquells que els hi haguessin pagat com unes llicències, comprometent-se que després la UE els compraria tot el peix. Petit problema, per pagar aquestes quotes fan falta molts diners el que implicava que només ho poguessin pagar les grans embarcacions. Per tant, els petits pescadors ja no tenien de que viure. Llavors intenten arribar a Europa, però Europa els tanca les portes. No només es parla quan la causa és la Guerra com Síria, sinó que és el cas de l'Afganistan, de la destrossa realitzada a la guerra de Líbia, els països al voltant de Síria per l'excés de refugiats, el Líban...

La gent es tira al mar. Tu no et tires al mar si la vida que t'espera al teu país és pitjor que la que t'espera al mar.

22. Em podríeu desmitificar els mites següents:

- *Els immigrants tenen més treball que els espanyols.*

Això no és veritat, al contrari. Per exemple, fins i tot si la persona és de fora no li donaran el treball o si és un treball domèstic i veuen que és una dóna estrangera no li donaran feina. Quan aquí hi ha hagut feina en la construcció, hi havia moltíssim feina que treballava ja que la gent d'aquí no la volien perquè era una feina dura. En canvi, ara que no hi ha feina tothom la agafa ja que totes les persones volen treballar. Per tant, això en absolut és veritat. També, en els treballs de camps hi ha convenis amb els països africans on ells venen a treballar aquí durant tres mesos i després tornen al seu país. Així mateix, si mires en altres àmbits es pot comprovar que hi ha poca gent estrangera treballant, només ocupen els llocs de treball més dures.

- *Els immigrants tenen més ajudes escolars que els espanyols.*

És mentida. A tot arreu hi ha una barems que aplica la Generalitat i els ajuntaments. Aquests barems s'apliquen als que més ho necessiten. Per tant, si a una persona d'aquí no li hi donen i li donen a un immigrant, no és que hi hagi fet trampes, és que potser està molt més necessitat que tu.

23. Què creus que haurien de fer els ajuntaments per reduir aquets mites?

Penso que una de les coses que estan molt ben fetes a Barcelona és la xarxa anti-rumors, que és una xarxa impulsada per Barcelona on participem altres organismes. El problema és que no s'arriba a determinats sectors de la població que són molt impermeables i costa molt canviar-los d'opinió.

24. Em podríeu explicar alguna experiència?

Coneguem a un immigrant que es dedica a la venda ambulat i que la Guardia Urbana de Barcelona el té molt controlat. Ell va ser expulsat però va tornar. La última vegada que el van detenir va ser quan estava amb els seus companys al metre, va arribar la policia i aquesta va anar directament cap a ell. Aquest és un cas de persecució.

8.3 ENTREVISTA ALS IMMIGRANTS SUBSAHARIANS

Simultàniament, vaig realitzar entrevistes a 63 immigrants subsaharians entre 25 i 57 anys de la població de Granollers i de Canovelles. Els dies 11, 13 i 18 de juliol vaig anar pels carrers d'aquestes dues poblacions i vaig anar aturant als immigrants per tal de poder fer totes les preguntes⁷⁶.

Per fer les entrevistes vaig seguir la metodologia següent. Fer les entrevistes va ser un procés difícil ja que una part dels immigrants enquestats estan en una situació vulnerable i per tant, podien sentir una certa por i desconfiança a l'hora de contestar. Per aquesta raó, era molt important transmetre'ls confiança i explicar-los bé quin era l'objectiu del treball per tal que expliquessin el màxim d'informació possible. Així mateix, també s'havia de deixar clar que no estaven en cap moment en l'obligació de contestar res que no volguessin, és a dir, l'entrevista s'acabava en el moment que ells volguessin. Encara que aquest procés va ser igual per a tothom, sempre hi havia enquestats que, per la seva situació i per tot el que havien passat, preferien explicar-te més i d'altres menys. Cal destacar que les preguntes de les entrevistes eren tant quantitatives com qualitatives.

En aquestes entrevistes s'han pogut extreure un gran nombre de conclusions. En primer lloc, he pogut comprovar que tots aquells immigrants que han vingut a Espanya per falta de treball no tenen cap problema a l'hora d'explicar la seva situació. En canvi, aquells que ho han fet per guerra o, fins i tot, per fugir de l'explotació sexual són més reticents en quant explicar com van emigrar. Penso que aquest fet és normal ja que els immigrants que han hagut de venir a Espanya forçosament, poden tenir més seqüeles que els que ho han fet per una altra situació no tan perillosa. També he pogut comprovar que aquells immigrants legalitzats solen explicar més detalls del seu viatge en canvi, aquells que estan il·legalitzats ho fan menys. Crec que això està totalment justificat ja que tenen por que explicar la seva història pugui tenir alguna repercussió futura.

⁷⁶ Algunes de les preguntes realitzades han estat incloses en els apartats corresponents del treball. Totes les entrevistes realitzades als 63 immigrants es poden veure a l'annex 2.

Així mateix, he observat que la gran majoria venen en pastera o han de saltar la tanca de Ceuta o de Melilla de manera il·legal i que per tant, molts pocs quan arriben a Espanya en avió ho fan de manera legal. Tanmateix, una dada important és que totes les que venen fugint de la explotació sexual són dones que tenen, com a màxim, 30 anys.

Una altra dada sorprenent és que quasi la gran majoria, concretament el 90%, el primer dia que van arribar a Espanya van dormir en un gimnàs o campament d'una ONG. Crec que això és important destacar-ho perquè els organismes de l'Estat no fan res per tal de tenir un primer contacte amb aquests individus, sinó que han de ser les ONG juntament amb altres associacions les que els donin la primera ajuda.

Finalment, com a experiència personal, fer aquestes entrevistes m'ha ajudat a conèixer millor quina és la situació dels immigrants i saber de primera mà els sentiments que tenen a l'hora de recordar el seu trajecte. Tanmateix, m'ha fet adonar-me que el problema és molt més greu del que ens fan veure els mitjans de comunicació. És a dir, hi ha moltes diferències si compares la informació dels immigrants amb la que el periodisme d'informació dona. Per últim, m'ha ajudat a apropar-me d'una manera més humana als immigrants i a obrir la ment cap a aquesta cultura.

9. CONCLUSIONS

Una vegada conclòs el meu treball de recerca, puc dir que la hipòtesi de la qual partia, defensora que el grau d'immigració subsahariana que hi ha a Catalunya és elevat i que aquest s'ha convertit en un dels fenòmens més rellevants de finals del segle XX i principis del segle XXI, es pot corroborar. Durant els anys cinquanta i seixanta, els índexs d'immigració procedents de diferents zones de l'Estat Espanyol, es va incrementar notablement a Catalunya. D'ençà la dècada dels noranta fins l'inici de la crisi econòmica al 2008, a Catalunya s'havia produït una arribada massiva d'immigrants externs, originaris de diferents països del món. Aquests moviments migratoris han produït que la immigració subsahariana representi el 32,09% de la immigració total, tot afavorint l'augment de la natalitat, el creixement econòmic, el rejuveniment de la població, entre d'altres. No obstant això, és important destacar que des que va començar la crisi econòmica els fluxos migratoris van començar a disminuir.

També, puc afirmar que he pogut resoldre les preguntes que tenia abans de començar el treball. En primer lloc, en relació amb la qüestió "*Per què apareix la migració?*" he pogut saber que Àfrica no és un continent pobre, és a dir, el territori africà disposa de la tercera part de les reserves mundials de minerals i de molts altres recursos naturals. Però, la manera d'explotar aquests i altres recursos provoca que el benefici de la seva explotació sigui per les multinacionals i pels dirigents africans col·laboradors d'aquest espoli, i no pel conjunt de la població. Des del meu punt de vista, considero que els Governos haurien de canviar aquest fet ja que una minoria està guanyant diners a través de perjudicar al conjunt de les poblacions.

Així mateix, en la pregunta relacionada amb "*Com es senten els immigrants tractats per la població autòctona?*" he pogut comprovar que hi ha discriminació i, en alguns casos, racisme. El fet de realitzar les entrevistes tant a la presidenta de SOS Racisme com als immigrants m'ha servit per adonar-me'n del sentiment real que tenen aquets immigrants. He comprovat en la meua recerca que algunes associacions, ONG, organismes, etc, estan realitzant programes d'inserció social molt importants dirigits cap aquestes col·lectius. Considero que són serveis que faciliten als immigrants la seva integració i a la mateixa vegada, ajuden als ciutadans

autòctons a conèixer millor aquests col·lectius i consegüentment, tenir una actitud més receptiva.

Una de les parts que més m'ha sorprès ha sigut el funcionament de les màfies, els Centres d'Internament d'Estrangers i, sobretot, la manera d'efectuar les expulsions. En primer lloc, m'ha sobtat molt les condicions en que viatgen aquests immigrants ja que ho fan en llanxes inestables com per exemple en pasteres, entre d'altres. Abans de començar amb la investigació sabia que els individus havien de pagar grans quantitats de diners als traficants per tal d'arribar fins a Europa, però mai havia pensat que aquestes xifres podien superar els 5.000 euros. Des del meu punt de vista, opino que els països europeus haurien d'actuar contra aquestes organitzacions amb l'objectiu d'aturar aquest tràfic il·legal de persones. Bàsicament, s'està jugant amb la vida d'homes, dones, nens i nenes.

En relació als CIE, no m'havia mai imaginat les condicions en que els immigrants estan allà internats. Primerament, crec que és inhumà que es privi de llibertat durant un període determinat a una persona que no ha comès cap delictes. És a dir, és il·lògic que un immigrant hagi d'estar tancat en aquests centres, com a màxim 60 dies, per un problema administratiu com seria no tenir la residència. Així mateix, el règim d'internament en aquests centres és molt més precari perquè es vulneren drets com la sanitat, la justícia, la intimitat... Això no s'hauria de permetre ja que tothom ha de gaudir dels drets bàsics dels ciutadans i per tant, aquests centres haurien de complir unes condicions mínimes per poder viure.

Un altre punt que m'ha cridat l'atenció han sigut les deportacions. Per una part, m'ha impactat que el Govern tingui contractes amb certes companyies aèries per tal de realitzar aquestes deportacions. Opino que això no hauria d'existir ja que aquestes companyies, una part del seu benefici, prové d'aquests trasllats, que es realitzen en contra de la voluntat de la persona. Per tant, en aquest instant s'incompleix un altre dret dels individus: el dret a la justícia i a la defensa. Així mateix, també m'ha sobtat com els cossos policials poden tractar als immigrants quan aquests es neguen a pujar a l'avió. Cal dir que la policia té reconegut el dret d'utilitzar la força si aquests immigrants s'oposen a viatjar. Per tant, tenint en compte això, crec que aquestes

intervencions haurien de desaparèixer, ja que no s'hauria d'utilitzar en cap moment la violència física.

Fent referència a la metodologia que he utilitzat, cal dir que la realització de la recerca ha estat complexa en algunes ocasions. Això és degut a què he hagut de triar la informació adient ja que, habitualment, els mitjans de comunicació distorsionen una part de la informació sobre aquests temes. Així mateix, a l'hora de buscar informació sobre les màfies, saber com es tractaven als immigrants durant les deportacions, els drets que es vulneren als CIE..., ha sigut molt difícil. Això es degut a que moltes entitats no faciliten aquesta informació ja que no els interessa que es conegui la veritable situació. Encara totes aquestes dificultats, he après a fer una recerca amb rigor, utilitzant diferents tipus de fonts com llibres, diaris, articles, entrevistes, etc.

Una de les parts que més m'ha agradat fer ha sigut les entrevistes als immigrants. A vegades, els ciutadans autòctons tenen una imatge distorsionada d'ells, ja que, pensen que són persones distants i que no s'integren en la nostra societat. En canvi, a través d'aquestes entrevistes he pogut comprovar tot el contrari. Una de les coses que més m'ha sorprès és la seva bondat i les ganes d'aprendre que tenen. És a dir, encara que molts d'aquests immigrants estan en una situació d'il·legalitat, fa anys que no veuen a la seva família, no tenen treball, etc., tenen una actitud receptiva. El que vaig poder observar era que ells volien aportar nous coneixements al meu treball, però a la mateixa vegada ells també volien aprendre coses de mi. Per tant, el més impactant d'això és la generositat que tenen malgrat haver perdut moltes coses importants.

Tot i aquestes dificultats, el treball m'ha aportat nous coneixement en el món migratori. Per començar, m'ha ajudat a conèixer com són els immigrants, les raons per les que van deixar els seus països, la dificultat del trajecte... A més del coneixement, m'ha fet tenir més sensibilitat i conscienciar-me que no s'han de tenir prejudicis cap a ells ja que, si algú es trobés en la seva situació, també marxaria cap a un altre país per buscar ajuda. M'ha servit per conèixer que no tots aquelles mites que la població diu sobre els immigrants són veritat. A través de les enquestes realitzades a la població autòctona, he comprovat que a vegades la ciutadania té una

imatge errònia en alguns aspectes (treball, educació, sanitat i habitatge) sobre aquests col·lectius. Això és degut a que gran part dels mitjans de comunicació no transmeten suficient informació sobre aquest tema i aquella que transmeten, està a vegades influenciada per diferents raons (ideològiques, econòmiques i/o prejudicis). Per aquesta raó, els ciutadans autòctons haurien de tenir una actitud més crítica i informar-se més sobre la immigració per tal de desmitificar els mites que hi ha. A més, els ciutadans nats no han d'oblidar que Espanya també va ser un país emissor d'emigrants, i des de l'inici de la crisi econòmica ho continua sent.

Tanmateix, considero que hi ha falta de mobilització espanyola, és a dir, la gent generalment no es preocupa per la situació de la immigració subsahariana. Com he pogut contrastar en les enquestes realitzades a la població autòctona, és un tema molt llunyà en general i que, fins i tot, al sistema polític no l'interessa donar a conèixer. Des del meu punt de vista, això hauria de canviar radicalment, ja que se'ls hauria de facilitar la seva integració. Considero que tant els Governos com les administracions haurien d'ajudar a aquests immigrants per tal que poguessin tenir una vida digna. En definitiva, són persones igual que nosaltres.

Per tant, la recerca que he fet ha estat enriquidora a nivell de coneixements i experiències. En primer lloc, el fet de buscar informació i haver de comparar-la per seleccionar la més apropiada, m'ha fet ampliar el meu saber sobre aquest tema. Tanmateix, a través de les enquestes a la població autòctona, de l'entrevista a Beatriu Guarro i de les entrevistes als immigrants he pogut viure vivències que no haguessin estat possible sense l'elaboració del treball.

Finalment, una vegada valorats tots els resultats, m'agradaria dir com a opinió personal que crec que el món hi ha moltes injustícies. Considero que en la nostra societat hi ha una crisi de principis, ideals, valors i objectius. Penso que els éssers humans ens hem d'ajudar entre nosaltres per aconseguir el benestar comú amb independència del sexe, la edat, la procedència i/o la religió. Tots som persones i tots ens mereixem ser tractats com tals, deixant de banda els prejudicis. Hem de respectar i ser respectats. Depèn de cada un de nosaltres aconseguir un canvi social. Així doncs, està en les nostres mans canviar la realitat per construir un món i un futur més just.

10. AGRAÏMENTS

Aquest treball de recerca no hauria estat possible sense la participació i ajuda de moltes persones. Abans que a ningú, donar les gràcies a la meva mare, pel seu optimisme i ànims constants. A la meva família en general, per fer-me creure que tot és possible amb esforç. Agrair als 63 immigrants de Granollers i Canovelles que van respondre la meva entrevista sense esperar res a canvi; formen una part molt important del meu treball. Donar les gràcies a tots els ciutadans autòctons que van contestar la meva enquesta. A la Beatriu Guarro, per oferir-me el seu temps al fer la entrevista i ensenyar-me que els prejudicis haurien de desaparèixer. Així mateix, a la Carme Villanueva, la meva tutora del treball de recerca, per la seva dedicació des de l' inici del projecte.

En definitiva, gràcies a totes les persones que han format una petita part d'aquest treball, sense vosaltres això no hagués estat possible.

11. GLOSSARI

- **Exiliat:** és aquella persona que abandona la seva terra natal. Aquest exili pot ser de manera voluntària, quan l'individu decideix lliurement anar-se a un altre país, o forçat, quan es tracten de factors externs com per exemple una guerra.
- **Política fiscal:** és l'actuació de l'Estat, les Comunitats Autònomes, els ajuntaments i la Seguretat Social mitjançant la recaptació d'impostos i l'aplicació de despeses públiques, per assolir els objectius de l'Estat.
- **Política monetària:** són les decisions del Banc Central Europeu per assolir els objectius de l'autoritat monetària mitjançant l'ampliació o reducció de la quantitat de diner en circulació i del preu del diner.
- **Racisme:** és un sentiment, comportament i actitud cap a persones que són tractades de forma discriminatòria a causa de pertànyer a un determinat grup ètnic. El racisme no només ha de presentar-se en forma d'actes violents, sinó també d'altres maneres.
- **Refugiat:** és aquell individu que, per causes polítiques, bèl·liques o qualsevol altre situació de risc, es veu obligat a marxar del seu país ja que quedar-se en aquest suposa un perill per la seva vida. D'aquesta manera, un altre Estat l'acull i li garanteix protecció.
- **Saldo migratori:** és la diferència que hi ha entre la emigració i la immigració d'una regió concreta. La fórmula per calcular-ho és:
$$\text{Saldo migratori} = \text{Emigració} - \text{Immigració}$$
- **Xenofòbia:** és la ideologia que consisteix en el rebuig i la por cap a aquelles identitats culturals que són diferents a la teva, és a dir, cap als estrangers i els immigrants.

12. BIBLIOGRAFIA

Acció Intercultural [en línia] Ajuntament de Barcelona, [Consultat: 10 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <<http://ajuntament.barcelona.cat/bcnacciointercultural/ca/no-paguen-impostos>>

ACHOTEGUI, J. *Estrés límite y salud mental: El síndrome del Inmigrante con estrés crónico y múltiple (Síndrome de Ulises)* [en línia] Sociedad Española de Neuropsiquiatría. [Consultat: 3 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <http://www.aragon.es/estaticos/ImportFiles/19/docs/Areas/Inmigracion/Otras%20Jornadas/Jornadas%20Salud%20Mental%20e%20Inmigraci%C3%B3n/SINDROME_ULISES.pdf>

Análisi sobre las migraciones [en línia] Ayuntamiento de Fuenlabrada [Consultat: 22 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <http://www.ayto-fuenlabrada.es/recursos/doc/bienestar_social/37194_2742742009134032.pdf>

ARANGO, J. (2004, maig) *Inmigración, cambio demográfico y cambio social* [en línia] Universidad Complutense de Madrid. [Consulta: 17 agost 2016] Disponibilitat a Internet <http://www.revistasice.com/CachePDF/ICE_815_3144_23858A860B2B1267C8C84FD9D4733CC.pdf>

ARMANDO, N. (2009, 21 novembre) *Causas de la migración* [en línia]. [Consultat: 18 maig 2016] Disponibilitat a Internet <<https://apneira.wordpress.com/causas-de-la-migracion/>>

Atlas de las Migraciones: Las rutas de la humanidad. Le monde Diplomatique, 2010.

BBC Mundo. (2015, 25 abril) *Tragedia del Mediterráneo: así es la ruta de migración más mortífera del mundo* [en línia] BBC. [Consultat: 16 juny 2016] Disponibilitat a Internet <http://www.bbc.com/mundo/noticias/2015/04/150421_migrantes_ruta_europa_testimonios_ac>

BEL ADELL, C; GÓMEZ FAYRÉN, J. (2011) *Nueva inmigración africana en España: inmigrantes subsaharianos* [en línea] Mugak. Centro de Estudios y Documentación sobre Inmigración, racismo y xenofobia. [Consultat: 11 maig 2016] Disponibilitat a Internet <<http://mugak.eu/revista-mugak/no-13/nueva-inmigracion-africana-en-espana-inmigrantes-subsaharianos>>

BENGO, A. (2016, 15 juny) “*Las posibilidades de obtener asilo en España dependen de tu nacionalidad*” [en línea] Madrid: El país. [Consulta: 12 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <http://politica.elpais.com/politica/2016/06/15/actualidad/1465991060_784745.html?rel=mas>

Breve guía sobre la residencia en España para personas de origen extranjero [en línea] Ayuntamiento de Alcalá de Henares: Concejalía de Familia, Salud, Servicios Sociales y Consumo. [Consultat: 20 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <http://www.aytoalcaladehenares.es/portalAlcala/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/0_1414_1.pdf>

BOURGEAIS, V. (2016, 4 maig) *Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015* [en línea] Eurostat. News release. [Consultat: 22 juliol 2016] Disponibilitat a Internet <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf>>

CABALLERO, E. ; FRAILE, C. ; LÓPEZ, S. (2008, maig) *Consecuencias de la inmigración en el desempleo: el caso español* [en línea] Salamanca: Licenciatura en Economía [Consulta: 25 agost 2016] Disponibilitat a Internet <http://campus.usal.es/~ehe/anisi/Modelizacion_II/Laura/trabajos/trabajo_grupo_9.pdf>

Concepto de migración [en línea]. [Consultat: 10 maig 2016] Disponibilitat a Internet <<http://deconceptos.com/ciencias-sociales/migracion>>

DUVA, J. (2014, 16 febrer) *30.000 inmigrantes aguardan en Marruecos para saltar Ceuta y Melilla* [en línea] Madrid: El país. [Consultat: 3 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <http://politica.elpais.com/politica/2014/02/16/actualidad/1392576581_845257.html>

Educación. *Curso escolar 2015/2016* [en línea] Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. [Consultat: 22 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.mecd.gob.es/servicios-al-ciudadano-mecd/dms/mecd/servicios-al-ciudadano-mecd/estadisticas/educacion/indicadores-publicaciones-sintesis/datos-cifras/Datosycifras1516.pdf>>

Enciclopedia de Clasificaciones. (2016) *Tipos de migraciones* [en línea]. [Consultat: 13 maig 2016] Diponibilitat a Internet <<http://www.tiposde.org/sociedad/487-tipos-de-migraciones/>>

Estadística de Migraciones 2015 [en línea] Instituto Nacional de Estadística. [Consultat: 29 juny 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.ine.es/prensa/np980.pdf>>

EVOLU, J. (2016, 12 octubre) *Astral* [en línea] Antena 3. Salvados. Disponibilitat a Internet <http://www.atresplayer.com/television/programas/salvados/temporada-12/capitulo-1-Astral_2016101501109.html>

Evolución de la población total y extranjera [en línea] Idescat. Generealitat de Catalunya [Consulta: 11 juny 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.idescat.cat/poblacioextranjera/?b=0&lang=es>>

Extranjeros residentes en España [en línea] Observatorio de la inmigración: Gobierno de España. [Consultat: 26 maig 2016] Disponibilitat a Internet <http://extranjeros.empleo.gob.es/es/Estadisticas/operaciones/concertificado/201506/Residentes_Principales_Resultados_30062015.pdf>

FARIÑAS, J. (2015, 1 maig) *La inmigración subsahariana en los medios de comunicación* [en línea] Mundo Negro Digital [Consultat: 11 maig 2016]

Disponibilitat a Internet <<http://www.mundonegro.com/mnd/inmigracion-subsahariana-medios-comunicacion-social>>

GARCÍA, C. *Las causas de la emigración en África* [en línea] [Consultat: 6 juny 2016] Disponible a Internet <<http://www.fuhem.es/media/ecosocial/file/Cohesi%C3%B3n%20Social/Inmigraci%C3%B3n/Actualizaci%C3%B3n%20Posterior/GARC%C3%8DA%20FERN%C3%81NDEZ,%20Cristina,%20Las%20causas%20de%20la%20emigraci%C3%B3n%20en%20%C3%81frica,%20Papeles%2096.pdf>>

GARCÍA, F. *Inmigrantes en España: claves para comprender un fenómeno mundial*. Editorial Laberinto Político, 2009.

GALAGARRA, N. (2015, 24 setembre) *Citas y gráficos para entender la crisis migratoria en Europa*. [en línea] Madrid. El país. [Consultat: 22 juny 2016] Disponibilitat a Internet <http://internacional.elpais.com/internacional/2015/09/24/actualidad/1443093540_513270.html>

GÁMEZ, C. (2015, 24 abril) *Rutas de entradas de inmigrantes refugiados a la Unión Europea* [en línea]. 20 minutos [Consulta: 20 maig 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.20minutos.es/graficos/rutas-de-entrada-de-inmigrantes-refugiados-a-la-union-europea-105/0/>>

GAZENDEL, E. (2015, 23 setembre) *La inmigración acude al rescate demográfico* [en línea] Madrid: Contexto y Acción. [Consulta: 17 agost 2016] Disponibilitat a Internet <<http://ctxt.es/es/20150923/Politica/2327/Demografia-Inmigracion-piramide-de-poblacion.htm>>

GIMÉNEZ, C. *Qué es la inmigración: ¿Problema u oportunidad? ¿Como lograr la integración de los inmigrantes? ¿Multiculturalismo o interculturalidad?*. Editorial Barcelona, España, 2003.

Inmigración: desarrollos recientes y consecuencias económicas [en línea] Boletín económico. [Consultat: 26 agost 2016] Disponibilitat a Internet <http://icam.es/docs/ficheros/200407190008_6_17.pdf>

JIMÉNEZ, J. (2013, setembre) *Conflictos en África Subsaharina. Sus orígenes* [en línea] *Revista de aeronáutica y astronáutica* [Consulta: 3 agost 2016] Disponibilitat a Internet <http://catedrapsyd.unizar.es/archivos/documentacion/africa_subsah_revista_aeronautica.pdf>

La "Gran Migración": rutas de los refugiados hacia Europa [en línea]. Sepa más [Consulta: 16 juny 2016] Disponibilitat a Internet <<https://actualidad.rt.com/actualidad/185006-inmigrantes-refugiados-rutas-europa-ue>>

La valla de Melilla sufre la avalancha más numerosa y violenta [en línea] España: Cadena Ser. [Consultat: 4 setembre 2016] Disponibilitat a Internet: <http://cadenaser.com/ser/2005/10/03/sociedad/1128305604_850215.html>

LÓPEZ, C. ; VILLANUEVA, C. ; CUETO, M. ; TABONET, J. ; DORREGO, T. ; JIMÉNEZ, P. ; DIEZ, C. ; BARÁ, J. (2006-2008) *Migraciones africanas hacia Europa* [en línea] Nouadibou, Mauritánia [Consultat: 23 maig 2016] Disponibilitat a Internet<http://www.cruzroja.es/pls/portal30/docs/PAGE/CANCRE/COPY_OF_ACCIONINTERNACION/DOCUMENTACION/INFODOCUS/DOCUTEC/MIGRACIONES_FINAL.PDF>

Los inmigrantes catalanes en el sistema educativo [en línea] Convivencia cívica catalana. [Consultat: 15 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <<http://files.convivenciacivica.org/Los%20alumnos%20inmigrantes%20en%20Catalu%C3%B1a%20v.2.pdf>>

LUCAS, A. (2016, 7 gener) *Desierto del Sáhara: el otro Mediterráneo* [en línea] Naimey [Consultat: 4 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <http://elpais.com/elpais/2015/12/09/planeta_futuro/1449663616_844803.html>

MÁIQUEZ, M. (2013, 28 juliol) *En la frontera de la desesperación: diez claves sobre la valla de Melilla* [en línea] España: 20 minutos. [Consultat: 3 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.20minutos.es/noticia/1882764/0/valla/melilla/claves/>>

MARTÍNEZ, P. (2016, 3 octubre) *¿Que es la migración?* [en línea]. México: Sin Fronteras. [Consultat: 10 maig 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.sinfronteras.org.mx/index.php/es/hablemos-de/migracion>>

Migraciones entre el África Subsahariana y Europa [en línea] Barcelona: Instituto Europeo del Mediterráneo. [Consultat: 11 maig 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.iemed.org/actualitat-es/noticies/migracions-entre-lafrica-subsahariana-i-europa>>

MOLANO, E. (2014, 18 març) *Las principales rutas de los inmigrantes africanos* [en línea] Nairobi: ABC. [Consultat: 25 juny 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.abc.es/internacional/20140318/abci-rutas-inmigrantes-africanos-201403141351.html>>

MULLOR, M. (2011, novembre) *Inmigrantes subsaharianos* [en línea] Madrid: Universidad Rey Juan Carlos [Consultat: 7 agost 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.madrid.org/cs/Satellite?blobcol=urldata&blobheader=application%2Fpdf&blobheadername1=Contentdisposition&blobheadername2=cadena&blobheadervalue1=filename%3DCuaderno+EPIC+5+Inmigrantes+subsaharianos.pdf&blobheadervalue2=language%3Des%26site%3DPortalInmigrante&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1310815592679&ssbinary=true>>

Principales rutas de la inmigración ilegal hacia Europa [en línea]. Te interesa.es [Consulta: 20 maig 2016] Disponibilitat a Internet <http://www.teinteresa.es/mundo/Principales-rutas-inmigracion-Europa_0_1342666867.html>

PRESAS, M. (2016, 22 febrer) *¿Qué porcentaje de extranjeros hay en cada municipio de Cataluña?* [en línea] La Vanguardia. [Consultat: 8 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.lavanguardia.com/vangdata/20151211/30739288411/mapa-interactivo-extranjeros-municipios-catalunya.html>>

¿Qué consecuencias tiene para España? [En línea] [Consulta: 17 agost 2016] Disponibilitat a Internet <<http://sauce.pntic.mec.es/jotero/Inmigra/consecu.htm>>

¿Qué es el Síndrome de Ulises? [en línea] Uno brain. [Consultat: 2 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.unobrain.com/blog/unobrain/que-es-sindrome-ulises>>

REVILLA, M; SUÁREZ, I. (2010, juny) *Migración, crisis y conflicto en África Subsahariana* [en línea] Madrid: Fundación Carolina. [Consultat: 25 juny 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.fundacioncarolina.es/wp-content/uploads/2014/08/DT44.pdf>>

REXACH, J. (2015, 28 juliol) *Totes les dades de la immigració* [en línea] Vilaweb- [Consulta: 3 agost 2016] Disponibilitat a Internet <<http://www.vilaweb.cat/noticies/totes-les-dades-de-la-immigracio-a-catalunya/>>

RUIZ, R. (2015, 1 octubre) *Síndrome de Ulises* [en línea] [Consultat: 2 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <<http://ricardoruizdeadana.blogspot.com.es/2015/10/sindrome-de-ulises.html>>

SÁNCHEZ, A. (2016, 1 juny) *España pierde población por la caída de números de extranjeros* [En línea] Madrid: El país. [Consulta: 17 agost 2016] Disponibilitat a Internet<http://politica.elpais.com/politica/2016/01/19/actualidad/1453217565_449345.html>

SANDELL, R. (2006, 19 gener) *¿Saltaron o les empujaron? El aumento de la inmigración subsahariana* [en línea] Real Instituto Elcano. [Consultat: 3 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano/contenido?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/Elcano_es/Zonas_es/ARI%20133-2005>

Significado de migración [en línia]. 7Graus. [Consultat: 10 maig 2016] Disponibilitat a internet <<http://www.significados.com/migracion/>>

Valla de Melilla [en línea] Wikipedia. [Consultat: 2 setembre 2016] Disponibilitat a Internet <https://es.wikipedia.org/wiki/Valla_de_Melilla>

ZUMETA, P. (2015, 3 juny) *Los intentos de saltar a la valla de Ceuta y Melilla se incrementan en un 35%* [en línea] La información.com [Consultat: 5 setembre 2016]
Disponibilitat a Internet <http://noticias.lainformacion.com/espana/los-intentos-de-salto-a-las-vallas-de-ceuta-y-melilla-se-incrementan-un-350_hnuYmciMcNsKVwPieiMKT1/>